

Česká zemědělská univerzita v Praze
Institut vzdělávání a poradenství
Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

Vzdělávání a zaměstnávání vězňů

Bakalářská práce

Autor: **Denisa Šubrtová**

Vedoucí práce: PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D. et Ph.D.

2017

Zadávací list

Zadávací list

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Vzdělávání a zaměstnávání vězňených osob vypracoval/a samostatně a použil/a jen pramenů, které cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědom/a, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Jsem si vědom/a, že moje bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitní databázi a bude veřejně přístupná k nahlédnutí.

Jsem si vědom/a že, na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

.....
(podpis autora)

V Praze dne 20. 3. 2017

Poděkování

Mé poděkování patří PhDr. Lucii Smékalové, Ph.D. et Ph.D. za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnovala. Dále bych chtěla poděkovat Martinovi Břečkovi za trpělivost a podporu při vypracování mé bakalářské práce.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se věnuje velmi ožehavému tématu v oblasti vězeňství a tím je vzdělávání a zaměstnávání vězňů v České republice. Nejprve práce představuje historii českého vězeňství od středověku do současné doby. V další části vysvětluje základní pojmy spjaté s tímto tématem. Teoretická část práce je rozdělena na dvě témata a těmi jsou vzdělávání a zaměstnávání odsouzených. V části věnované vzdělávání práce pojednává o možnostech vzdělávat se ve výkonu trestu odnětí svobody. Dalším tématem, které práce rozebírá, je zaměstnávání. V této části vysvětluje, že zaměstnávání je povinnou součástí výkonu trestu odnětí svobody. Cílem celé práce je objasnit problematiku vzdělávání a zaměstnávání odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody. V praktické části práce se věnuje otázce, zda vzdělávání a zaměstnávání je pro vězňů užitečné ve smyslu zdárné resocializace.

Klíčová slova: Vězeňství, vzdělávání, zaměstnávání, vězňové, resocializace, penologie, odsouzený, obviněný.

Abstract

This bachelor thesis is devoted to a very controversial topic in the prison system. That is the education and employment of prisoners in Czech Republic. At first, the thesis presents the history of the Czech prison from the Middle Ages to present day. Afterwards, the basic concepts associated with the topic are explained. The theoretical section focuses on convicts' education and employment topics separately. In this section, the self-education possibilities and compulsory employment during imprisonment are explored. The aim is to clear up the hardships and issues related to education and employment of convicts. The practical section of this paper aims to answer the question whether education and employment of inmates is helpful in terms of their future social rehabilitation success.

Key words: prison service, education, employment, prisoners, social rehabilitation, penology, convicted, defendant.

Obsah

1	Úvod	8
2	Teoretická část.....	9
2.1	Vězeňství a jeho sociální souvislost.....	9
2.1.1	Vězeňství – historie a současný stav.....	9
2.1.2	Teoretické vymezení pojmů.....	16
2.2	Vzdělávání.....	18
2.2.1	Legislativa.....	21
2.2.2	Střední odborné učiliště, učiliště a odborné učiliště VS ČR.....	22
2.3	Zaměstnávání	25
2.3.1	Legislativa.....	29
2.3.2	Střediska hospodářské činnosti	30
2.3.3	Vnitřní a ostatní režie.....	31
2.3.4	Zaměstnávání odsouzených u podnikatelských subjektů	32
2.3.5	Zaměstnávání obviněných	32
2.3.6	Odměňování.....	33
3	Praktická část.....	35
3.1	Design průzkumného šetření.....	35
3.2	Cíl a záměr průzkumného šetření.....	35
3.3	Metody sběru dat.....	36
3.3.1	Dotazník.....	36
3.3.2	Pilotáž dotazníku.....	36
3.4	Výběr a charakteristika respondentů	37
3.5	Popis, analýza a interpretace dat	37
3.6	Shrnutí průzkumného šetření	48
4	Závěr.....	50
	Seznam zdrojů.....	51
	Seznam obrázků, grafů a tabulek	55
	Seznam použitých zkratk	56
	Seznam příloh	57

1 Úvod

Vězeňství se formovalo již od středověku, kdy však vypadalo jinak než dnes. Pokud se osoba dostala do takové situace, že byla souzena, a nakonec i odsouzena, většinou se jednalo o tresty smrti či jiné při kterých však lidé brzy umírali. Humanizace vězeňství přišla až později.

Vzdělávání bylo zprostředkováváno spíše přes osoby církve, kteří spíše kázali, než vzdělávali odsouzené. Možnost dodělat si vzdělání, jak ji známe dnes neexistovala. Je to také zapříčiněno tím, že dříve se odsouzení nedoživali moc let a umírali po krátké době ve vězení, tehdejších trestnicích. Také zaměstnávání dříve bylo pojato úplně jinak než v současné době. Bylo to dáno také jinou podobou věznic, než je tomu dnes. Dříve kolem věznic byly louky a volná prostranství a věznice měli většinou své hospodářství, o které se někdo musel starat. A to z větší části zajišťovali odsouzení. Bylo to bráno tak, že co si vypěstovali, to měli. V dnešní době toto již není možné kvůli legislativním normám.

Celá tato práce je tedy zaměřená na vzdělávání a zaměstnávání vězňených osob v současné době v České republice, ale zaměřuje se i na minulost. V dalších řádcích popíšu vývoj vězeňství v České republice, a to hlavně z pohledu zmiňované problematiky, které se tato práce věnuje. Dále se budu zabývat otázkou, zda vzdělávání a zaměstnávání má smysl s ohledem na další život odsouzených po propuštění a zdárný proces resocializace.

2 Teoretická část

2.1 Vězeňství a jeho sociální souvislost

2.1.1 Vězeňství – historie a současný stav

Instituce vězeňství se vytvářela již od středověku. Ve středověku však lidé na výkon trestu pohlíželi poněkud odlišně. Soudnictví bylo v rukách knížat a šlechty. Zajímavostí je, že staří Slované nejspíše dávali přednost trestu otroctví a vyhnanství před trestem smrti. Z dobových legend o sv. Václavovi můžeme usuzovat, že se již tehdy snažil o tehdejší formu humanizace vězeňství, protože uvádějí „bořil šibenice, mučidla i žaláře a vzdal se hrdelních soudů“ (Kýr, 1999, s. 13). Tato snaha však nebyla dostačující vzhledem k surovosti tohoto období.

V době zejména Přemysla Otakara II., který vytvářel podmínky pro rozvoj měst podle magdeburského nebo norimberského práva, vzniká systém středověkého soudnictví. Tento systém se opírá o církevní a městské soudy. Postavení obviněných a odsouzených je v této době velmi problematické. Nebylo to jako v dnešní době, kdy obviněné zastupuje advokát, tehdy se obvinění museli obhajovat sami. Bylo to také ztíženo praktikami, kterými se vyšetřovalo, protože se používalo vyslýchání především pomocí mučících nástrojů. Shrnutím můžeme říci, že většina trestů ve středověku končila těžkým ublížením na zdraví nebo smrtí. Byly zřizovány i prostory pro držení odsouzených osob. Tyto prostory byly však využívány především pro zdržování takových osob před výkonem krvavého trestu či popravu hladem. Vězni v hradních vězeních nepřežívali dlouho, protože zde žili ve špatném a nezdravém prostředí a většina z nich po krátké době umírala (Kýr, 1999, s. 13).

V barokním období, především v 18. století, se objevilo přesvědčení, že podmínky věznění nemají být tak surové a život vězňů je třeba chránit. Vlivem osvícenské filosofie, která zdůrazňovala rozum, humanitu a pokrok se myšlenky na humánnější podmínky věznění staly reálnými. Marie Terezie vydala nový trestní kodex, kterým omezila hrdelní tresty a v roce 1776 zakázala mučení obviněných. Její syn Josef II. pokračoval v reformách vězeňství a nahradil trest smrti trestem doživotním. Tento trest se vykonával v pevnostech Špilberk a Šlosberk. Vzhledem ke špatným podmínkám v pevnostech, zejména nedostatku slunečního svitu, vlhku a hladu, odsouzení umírali do tří let. Císař František II. však zanedlouho trest smrti

zavedl znovu. Výrazný posun v oblasti českého vězeňství bylo zavedení Svatováclavské trestnice, kde došlo poprvé k diferenciaci vězňů na oddělení žen, mužů a mladistvých. Také byly odděleny osoby více narušené od méně narušených. Tato trestnice již v současné době neexistuje (Kýr, 1999, s. 17).

V roce 1852 je vydán trestní zákon, který se používal téměř 100 let. Jednalo se o císařský patent č. 117 o zločinech, přečinech a přestupcích. Trest odnětí svobody se dle tohoto patentu vykonával v těžkém žaláři, žaláři a vězení. Poutací prostředky se již používaly pouze při přepravě vězně nebo při pokusu o útěk. Vězeňství jako takové bylo vedeno ministerstvem spravedlnosti. V rámci soudních okresů se budovali sítě vězeňských zařízení. Vznikaly justiční komplexy, které byly tvořené soudní budovou a vazební věznicí. K výkonu trestu odnětí svobody (dále pouze „VTOS) sloužily státní trestnice, které byly nově vystavěny nebo to byly objekty, které sloužily jinému účelu a byly nově zrekonstruované. V této etapě vzniká státní trestnice ze středověkého hradu Mírov, dále ve Valdčicích u Jičína přestavbou z tehdejšího kartuziánského kláštera, v Řepích u Prahy vzniká centrální ženská věznice pronájmem prostor od kláštera Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského (dále pouze „Boromejky“), které poskytovali práci pro odsouzené ženy. Nově vystavěna byla trestnice Bory v Plzni a trestnice v Praze na Pankráci. V Opatovicích, Kostomlatech, Králíkách a dále vznikají trestní ústavy pro mladistvé. V této době je snaha o nápravu vězňů osob prováděna zejména skrze duchovní cestu. Například kaplan František Josef Řezáč začal vyučovat vězně již ve Svatováclavské věznici. V době rakouskouherské monarchie existoval několikrát zmiňovaný trest smrti a také se ukládal, ale rozdíl byl ve výkonu tohoto trestu. Jako příklad bych uvedla roky 1876 až 1979, kdy bylo uloženo 1376 trestů smrti, ale vykonáno jich bylo pouze 44 (3,2 %) (Kýr, 1999, s. 23).

Po rozpadu hamburské monarchie vzniká Československá republika, která navázala na historické tradice a akceptovala rakouský trestní zákon. K jeho naplňování bylo potřeba vydávat novelizované předpisy, a tak roku 1931 byl vydán zákon č. 48, který upravoval systém ochranné a ústavní výchovy mládeže a kladl důraz na výchovně vzdělávací přístup. Dále byl vydán zákon č. 123, který upravoval podmínky VTOS pro politické vězně. Tito vězni vykonávali VTOS odděleně od odsouzených za jiné zločiny a měli mnohem větší výhody spočívající např. v delším pobytu mimo celu,

nošení vlastního oděvu, rozhodování o vlastním účesu, nemuseli pracovat apod. Postupně bylo v Československé republice zřízeno spoustu trestnic a polepšoven. Jednalo se o:

- 6 mužských trestnic k odpykávání trestů delších než jeden rok a na doživotí (Plzeň, Leopoldov, Valdice, Ilava, Mírov, Řepy),
- 2 polepšovny pro mladistvé muže (Mikulov a Košice),
- 1 ženská trestnice v Řepích,
- 1 trestní přechodný ústav v Leopoldově pro dlouhodobé trestance, kteří odpykali 2 /3 trestu,
- 37 věznic krajských soudů pro vyšetřovance a trestance, který odpykávali trest od 1 roku,
- 379 věznic okresních soudů pro vyšetřovance a trestance s uloženým trestem od 12 hodin do 1 měsíce (Kýr, 2003, s. 7).

Stále se na činnosti vězeňství podíleli duchovní, učitelé, lékaři a členové církevních řádů např. Řádu sv. Františka a Boromejek. Na vytváření moderních základů vězeňství se však podílel JUDr. Emil Lány. Po roce 1920 se podílel na organizaci a správě vězeňství na ministerstvu spravedlnosti a od roku 1928 byl delegátem československé vlády v mezinárodní komisi pro trestní právo a vězeňství. Svůj život však položil v boji za spravedlnosti a demokracii. V roce 1944 byl zatčen gestapem a následně v roce 1945 zastřelen. Trest smrti opět nebyl úplně zrušen, ale jeho užívání bylo značně omezeno vydáním zákona č. 91, který upřednostňoval ukládání dlouhodobého VTOS nebo doživotního trestu. V letech 1918 až 1938 byl v důsledku této úpravy vykonán trest smrti pouze v 15 případech (Kýr, 2003, s. 7).

Úpadek československého vězeňství nastal vstupem nacionálně sociální strany (dále jen „NSDAP“) v čele s Adolfem Hitlerem na území Československa. Okupace dopadla odtržením Slovenska a Podkarpatské Rusi a vytvoření Protektorátu Čechy a Morava. Vláda v této době vedla cíleně k likvidaci obyvatel Čech a Moravy. Osoby, které zatklo gestapo, stanuly před německým zemským soudem, zvláštním soudem, stanným soudem nebo rychlým soudem. Německá justice umísťovala obviněné do věznic vyšetřovací vazby a dále je posílala do koncentračních táborů. Dále byly

zřizovány vedle koncentračních táborů pracovní tábory pro muže. Veškerá vězeňská zařízení a vyšetřovací věznice byla zabrána německou policií. Z těchto byly nejvíce používány a smutně proslaveny Petschkův Palác a Pankrácká věznice v Praze, také pevnost Špilberk v Brně. Nacisté měli vlastní systém pro třídění vězňů založený na základě antropomorfních teorií a také se opíral o rasové zákony. Na základě tabulek se vytvořilo rasové hodnocení, podle kterého bylo s vězni nakládáno. V letech 1939 až 1945 se uvádí, že přišlo o život kolem 360 tisíc obyvatel Československa a z toho 195 tisíc bylo popraveno nebo umučeno v koncentračních táborech (Kýr, 1999, s. 35).

Po porážce fašismu v roce 1945 byla Československá republika obnovena a pomalu se vracela včetně vězeňství do předválečné doby. V období po roce 1945 se shromažďovali němečtí říšští občané, kteří žili na území Protektorátu, ve sběrných táborech a následně byli odsunuti do Německa. K soustředování německých občanů sloužila dočasně různá ubytovací zařízení včetně bývalých nacistických pracovních táborů. Po volbách v roce 1946 se systematicky a cílevědomě komunistická strana připravovala na převzetí moci. Moci se ujal Klement Gottwald a postupně nastolil třídní diktaturu. Tím vznikly politické podmínky vzniku totalitního státu a zacházení s vězni se opět stalo velice špatné. Občané, kteří smýšleli demokraticky, se stali třídními nepřáteli a byli stíháni a odsuzováni státním soudem v Praze nebo krajskými soudy k mnohaletým trestům. Aby se zvýšila ubytovací kapacita vězňů, byly zřizovány tábory nucené práce. Tyto tábory byly sice postupně rušeny, ale třídně politický přístup k vězňům přetrvával. V roce 1950 byl vydán nový trestní řád a trestní zákon, který upravoval VTOS. Tyto dva zákony chránili totalitní politické a hospodářské zřízení. O rok později byl vydán Vězeňský řád, který zavedl třídně politickou diferenciaci vězňů. V roce 1952 bylo zřízeno celkem 335 trestních ústavů a věznic z části pod správou ministerstva spravedlnosti a z části ve správě ministerstva národní bezpečnosti. Dále existovalo 107 pracovních táborů, které také z části podléhali ministerstvu spravedlnosti a z části ministerstvu národní bezpečnosti. O rok později bylo vězeňství celé převedeno pod ministerstvo národní bezpečnosti. V roce 1960 převzalo úkoly ministerstva národní bezpečnosti ministerstvo vnitra. V roce 1961 byl vydán další nový trestní zákon, trestní řád a Řád pro VTOS. Z těchto směrnic vyplývalo, že političtí vězni tvořili zvláštní kategorii a rozhodujícím kritériem nebyla hloubka ani druh kriminálního narušení, ale třídní politická charakteristika

odsouzených. V letech 1946 a 1964 byl roční stav odsouzených řádově 30 tisíc vězňů a je evidováno 1011 poprav oběšením. Mezi těmito popravami byli i političtí vězni. Symbolem odporu proti režimu se stala JUDr. Milada Horáková a posledním popraveným politickým vězněm byl Jaroslav Bočan v roce 1960 (Kýr, 1999, s. 41).

S vydáním nového zákona o VTOS přibyla i možnost dalšího vzdělávání pro odsouzené. Pro negramotné vězně byly pořádány kurzy již před platností tohoto nového zákona, avšak tento zákon otevíral možnosti i ostatním odsouzeným. V nápravně výchovných ústavech se postupně organizovali kurzy pro doplnění základního vzdělání a zvláštní školy. Nová legislativa však počítala s realizací středního odborného vzdělání pro odsouzené. Před vytvořením Středního odborného učiliště delegovala Správa nápravných zařízení tento úkol na státní podniky. (John, 2010, s6)

V roce 1957 se začala pomalu rozvíjet odbornost ve vězeňství. Organizace spojených národů vydala dokument s názvem Standardní minimální pravidla pro zacházení s vězni. Na základě tohoto dokumentu byl vydán zákon č. 59/1965 Sb., o VTOS, který můžeme považovat za legislativní základ reformy československého vězeňství. Také je nutné zmínit, že vznikl Sbor nápravné výchovy, který zabezpečoval chod VTOS. Třídně politická diferenciacce byla nahrazena rozdělováním vězňů do tří skupin dle závažnosti deliktu a toto rozdělování bylo prováděno na základě rozhodnutí soudu. Do nápravných zařízení byla zaváděna nápravně výchovná činnost, která umožnila práci s odsouzenými vychovatelům, sociálním pracovníkům, učitelům, psychologům atd. Byli to absolventi středních odborných škol nebo vysokých škol příslušného zařazení a můžeme říci, že tito odborníci vnášeli do VTOS pozitivní způsob zacházení s odsouzenými a tím měnili i sociálně psychologické klima v jednotlivých zařízeních (Kýr, 1999, s. 49).

Doc. PhDr. Jiří Čepelák založil v roce 1967 Výzkumný ústav penologický, který se stal odborným centrem vězeňství. Doc. PhDr. Jiří Čepelák vytvořil odborný tým tvořen z odborníků zaměřením na psychologii, pedagogiku, sociologii a práva a studoval osobnost vězněného pachatele, možnost jeho nápravy a resocializace. Působení Výzkumného ústavu penologického bylo zdokonalení výchovně vzdělávacího působení na odsouzené. Snaha o rozvoj penologie byla i v oblasti práva,

o která se pokusil JUDr. Otto Novotný. Svou publikací „O trestu a vězeňství“ upozornil na odborné zacházení s vězňenými osobami. Z této publikace čerpali své poznatky vězeňství specialisté. Stále však docházelo k porušování základních lidských práv a svobod (Kýr, 1999, s. 49).

Po roce 1980 bylo české vězeňství opět ohroženo. Ministr spravedlnosti JUDr. Jan Němec zrušil koncem roku Výzkumný ústav penologický pod záminkou rušení neefektivních výzkumných pracovišť. Opět byl velký příliv politických vězňů do výkonu vazby a VTOS a tito byli drženi společně s pachateli kriminálních trestných činů. Zrušením Výzkumného ústavu penologického se pozastavil odborný vývoj ve vězeňství a pozitivní změny. Od vězňů se nyní vyžadovali prvky vojenské kázně, preferovalo se jejich ekonomického využívání, zejména pokud šlo o řešení problémů národního hospodářství. K 1. 1. 1989 bylo zřízeno 37 útvarů Sboru nápravné výchovy ČSR. Výkon trestu smrti byl pozastaven 17. 11. 1989 (Kýr, 1999, s. 55).

Po uvedeném datu dochází v České republice k obnově demokratického státu v čele s novým prezidentem Václavem Havlem, který vyhláší rozsáhlou amnestii. V rámci této amnestie bylo propuštěno několik tisíc vězňů. Odsouzení, kteří byli ve vězení z důvodu závažné trestné činnosti se nesmířili s tím, že amnestie neplatila i pro ně, a tak nápravnými ústavy šířily myšlenky vzpoury. Nejzávažnější z nich byla v nápravném ústavě v Leopoldově, kde jeden odsouzený zemřel a velké množství odsouzených i příslušníků bylo zraněno. V polovině roku 1990 probíhali prověrky odborné a morální způsobilosti příslušníků Sboru nápravné výchovy. Tyto prověrky prováděla občanská komise, která byla tvořena zejména z řad bývalých politických vězňů. Z celkového počtu 5500 příslušníků bylo pouze 400 z nich způsobilá výkonu služby (Kýr, 1999, s. 61).

V letech 1991 a 1992 byla vypracována Koncepce rozvoje vězeňství v České republice, byla zde snaha o demilitarizaci vězeňství a zacházení s vězni a dalo by se říci, že tím byla nastartována humanizace vězeňského systému. Vězeňská služba České republiky vznikla dne 1. 1. 1993 na základě zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky. Tento zákon rozděluje vězeňskou službu na tři skupiny zaměstnanců a to: justiční stráž, která zabezpečuje ochranu soudů a ministerstva spravedlnosti, vězeňskou stráž, která zajišťuje strážní, dozorcí

a eskortní službu) a správní službu, která zajišťuje odbornou činnost s vězňenými osoba v oblasti zdravotnictví, administrativy, ekonomiky a technického zabezpečení. Jako podstatnou změnu bych uvedla nahrazení tří skupin odsouzených na čtyři typy věznic. V současné době existují věznice s dohledem, dozorem, ostrahou a zvýšenou ostrahou, ale jsou snahy o zavedení nového systému rozdělení odsouzených. Trest smrti byl oficiálně zrušen v roce 1990 zákonem č. 175 a tím v současné době nejpřísnější trest zůstává doživotní trest (Kýr. A., 1999, s. 61).

Vězeňská služba je tvořena organizačními jednotkami, kterými jsou věznice, vazební věznice, detenční ústavy, Akademie Vězeňské služby České republiky (dále jen „VS ČR“) a Střední odborné učiliště VS ČR. Tyto organizační jednotky jsou řízeny z Generálního ředitelství VS ČR generálním ředitelem. Celá VS ČR je podřízena ministerstvu spravedlnosti a za činnost odpovídá ministr spravedlnosti.

Obrázek č. 1 - Seznam věznic, vazebních věznic a detenčních ústavů

Věznice, vazební věznice a detenční ústavy v ČR

Zdroj: www.vscr.cz

Ke konci roku 2016 bylo celkem 22 481 osob umístěných ve věznicích, vazebních věznicích a detenčních ústavech. Z toho 1 907 bylo obviněných, 20 501 bylo odsouzených a 73 chovanců v detenčním ústavu. Z toho bylo celkem 48 osob

odsouzených k trestu doživotí, z toho 3 ženy a 45 mužů (Informace o stavu a složení vězňených osob ve vazebních věznicích, věznicích a ústavech pro výkon zabezpečovací detence Vězeňské služby České republiky za měsíc Prosinec 2016, 11. 1. 2017 s. 2 a 5).

2.1.2 Teoretické vymezení pojmů

Penologie je odborná nauka, která se zabývá ukládáním a výkonem soudních trestů. Také se zabývá vězněním s ohledem na snižování kriminality a recidivy. Poznatky čerpá z různých dalších vědních disciplín jako je například psychologie, pedagogika, trestní právo a dalších. Důraz klade na penitenciární zacházení, tj. zacházení s odsouzenými, které vede k jejich nápravě. Mimo jiné se zabývá i organizačními, legislativními, personálními a materiálními podmínkami věznění. Vzhledem ke zrušení Výzkumného ústavu penologického se jeho úkolu ujal Institut pro kriminologii a sociální prevenci Ministerstva spravedlnosti České republiky. Na výzkumu penologie se v současné době podílí i VS ČR prostřednictvím Akademie VS ČR (Kýr, 2003, s. 2).

Penitenciární pedagogika je pedagogický obor zabývající se výchovným působením na vězně (Hendrych, 2010, s. 5). Někteří autoři uvádějí, že tento obor spadá do speciální pedagogiky, ale vzhledem k tomu, že se zabývá vězněnými osobami, které jsou určitou sociální skupinou, zařadila bych ji do skupin sociální pedagogiky. Také i z toho důvodu, že sociální pedagogika bývá označována jako disciplína zabývající se výchovou rizikových a sociálně znevýhodněných dospělých a mládeže.

Penitenciární psychologie, jinými slovy psychologie vězeňství, je disciplína, která se zabývá psychologií vězně, psychologií vězeňského personálu a psychologií vězeňství. Ze všech těchto okruhů se nejvíce zabývá psychologií vězně. Mezi mnoha zaměřeními v tomto okruhu jsou např. psychoterapie, patopsychologie a psychopatologie vězeňského života, psychologickou podstatu metod zacházení s vězni apod. V okruhu vězeňského personálu se psychologové zabývají výběrem vhodných kandidátů na vězeňský personál a následně poradenstvím pro ně (Hendrych, 2010, s. 7).

Penitercinální psychiatrie je další oblastí bez které se vězeňský život neobejde. Různé disociální poruchy osobnosti nebo jiné psychiatrické diagnózy jsou

často příčinou páčání trestného činnosti a je nutné ve vězeňském prostředí na ně dávat pozor, protože se mohou v tomto prostředí rozvíjet jinak než v prostředí běžném. Psychiatri ve vězeňských nemocnicích pracují na plný úvazek, jinak jsou externími pracovníky věznic a docházejí za klienty jednou nebo dvakrát týdně (Hendrych, 2010, s. 7).

Penitenciární sociologie je samostatná disciplína, která v českých věznicích není plně obsazena. Spolu se speciálními pedagogy, sociálními pracovníky a psychology se řadí ke specialistům v oddělení výkonu vazby a trestu. Náplní práce je zkoumání sociálních jevů ve vězeňské subkultuře a dále pak vztahy mezi zaměstnanci věznic a odsouzenými. Dříve bylo úkolem sociálního pracovníka pouze zajišťovat servis psychologům a pedagogům. V současné době se sociální pracovníci zapojují do tvorby a realizace programů zacházení (Hendrych, 2010, s. 8).

Vychovatel je speciální pracovník, jehož náplní práce je komplexní výchovná, vzdělávací, diagnostická a preventivní činnost, která je zaměřená na rozvoj osobnosti a resocializaci. Také optimalizuje vzdělávací proces vězněných osob a realizuje protidrogovou prevenci. Je podřízen vedoucímu oddělení a metodicky ho usměrňuje speciální pedagog (Hendrych, 2010, s. 63).

Speciální pedagog realizuje u odsouzených osob odbornou úroveň programu zacházení. Dalším úkolem je metodické usměrňování vychovatelů a pedagogů volného času. Je podřízen vedoucímu oddělení a také je odborným poradcem ředitele věznice co se týče pedagogické oblasti VTOS (Hendrych, I., 2010, s. 66).

Sociální pracovník především zajišťuje přípravu odsouzeného na řádné navrácení do občanského života. Mimo jiné poskytuje odborné sociálně právní poradenství odsouzeným osobám. Je v oblasti sociální odborným poradcem ředitele věznice a podřízen vedoucímu oddělení výkonu trestu (Hendrych, 2010, s. 65).

Pedagog volného času zajišťuje hlavně sportovní a kulturní činnosti pro odsouzené. Mimo jiné se podílí na kvalitě účasti vězněných osob v programu zacházení, podílí se na hodnocení zpracování programu zacházení s odsouzenými (Hendrych, 2010, s. 70).

Zabezpečovací detence je v České republice nejnovější formou trestu, který může být uložen. Jedná se v podstatě o ochranné léčení, ze kterého však nelze

uprchnout, protože je vykonáváno ve střeženém prostoru, který zabezpečuje VS ČR (Zabezpečovací detence, 2013). Výkon zabezpečovací detence má za úkol ochranu společnosti a terapeutické a výchovné působení na osoby ve výkonu zabezpečovací detence prostředky stanovenými v zákoně o zabezpečovací detenci. Osoby umístěné v zabezpečovací detenci se nazývají chovanci (Zákon č. 128/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detenci).

Výkon vazby je zajišťovací úkon, kterým se obviněná osoba z trestného činu zajišťuje, navazuje na zadržení nebo zatčení. Vzhledem k tomu, že vazba je velký zásah do osobní svobody člověka, je ji možné zahájit pouze na základě usnesení o zahájení trestního stíhání pro konkrétní trestní čin. Je nutné dbát na presumpci nevinu a přiměřenost zásahu do základních práv a svobod. Vazba se vykonává ve vazebních věznicích (Zpráva z návštěv vazebních věznic, 2010).

Výkon trestu odnětí svobody zajišťuje výchovné působení na pachatele trestného činu, snaha o změnu struktury v jeho chování a následně jeho zdárná reintegrace do společnosti. Realizace VTOS je realizována v prostředí věznic prostřednictvím výchovných metod, metod zacházení, individuální i skupinovou formou práce s vězněnými osobami. Dosáhnout toho lze prostřednictvím programů zacházení, které lze přiblížit jako pracovní příležitost, vzdělávací a zájmové aktivity. VTOS se postupně vyvíjí a přibližuje se stále se měnící společnosti, která v současné době obsahuje množství osob závislých na různých látkách, osob s mentálními problémy a problémy chování, dále také přibývá osob, které páchají trestnou činnost v souvislosti s daňovými podvody apod. Naopak některé činy, které byli trestné v minulosti, již trestné nejsou např. příživnictví a absence zaměstnání (Výkon trestu odnětí svobody, 2015).

2.2 Vzdělávání

Kvalitní vzdělání je předpokladem pro kvalitní pracovní sílu a pro člověka je to možnost obstát na trhu práce. Prostředí věznic je odlišné a má svá specifika, ale přesto se VS ČR snaží poskytnout odsouzeným možnost na kvalitní vzdělání, které jim po ukončení VTOS pomůže obstát na trhu práce, získat zaměstnání a odpovídající příjem, který jim zajistí kvalitní život. Můžeme tedy říci, že vzdělání ve vězeňském

prostředí patří mezi nejdůležitější resocializační nástroje (Koncepce vězeňství do roku 2025, 2017, s. 22).

Vzdělávání odsouzených bychom měli chápat jako jeden z prostředků, kterým se naplní účel VTOS. V § 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody je uvedeno: „S odsouzenými ve výkonu trestu se musí jednat tak, aby bylo zachováno jejich zdraví, a pokud to doba výkonu trestu umožní, podporovaly se takové postoje a dovednosti, které odsouzeným pomohou k návratu do společnosti a umožní vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem.“ Vzdelávání odsouzených patří mezi individuální program zacházení, který je pro každého odsouzeného sestaven i když jen v minimální variantě. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, v § 36 odst. 4 uvádí, že vzdělávacími aktivitami programu zacházení je:

- vzdělávání organizované či realizované středním odborným učilištěm,
- vzdělávání vedené či kontrolované zaměstnanci oddělení výkonu trestu (oddělení výkonu vazby a trestu),
- vzdělávání v korespondenčních kursech a v síti základních, středních, vyšších odborných nebo vysokých škol České republiky.

Vzdělání ve VS ČR lze také rozdělit na formální a neformální. Formální vzdělávání je zajišťováno prostřednictvím VS ČR nebo spolupracujícím subjektem. Výsledkem formálního vzdělávání je základní, středoškolské, vyšší odborné nebo také vysokoškolské vzdělávání tzn. výsledkem je doklad o dosaženém vzdělání. Neformální vzdělání je pořádáno v rámci programu zacházení a jedná se o vzdělávací kurzy, rekvalifikační kurzy atd. I kurzy mohou být zakončeny dokladem o absolvování kurzu (Koncepce vězeňství do roku 2025, 2017, s. 24).

Dělení vzdělávání na formální a neformální není jediné, vzdělání lze také dělit na primární, sekundární a terciální. Je tomu tak i ve vzdělávání, které probíhá v rámci VTOS ve VS ČR. Primární vzdělání znamená dokončení základního vzdělání v rámci povinné školní docházky. VS ČR má ze zákona povinnost zabezpečit mladistvým dokončení povinné školní docházky. Avšak ze statistik vyplývá, že těchto osob není velké množství. VS ČR nemá akreditaci pro výuku na základní škole, a proto toto vzdělání zabezpečují externí subjekty na základě smlouvy. Tento externí subjekt

sestaví pro žáka individuální výukový plán a poté do věznice dochází externí učitel. Problém nastává v tom, že zákon nám nestanovuje, jaká škola má zajišťovat tuto výuku, a proto se setkáváme s neochotou škol spolupracovat s VS ČR. Tento způsob však není jediný, jak si vězněné osoby mohou doplnit základní vzdělání. Základní vzdělání se mohou doplnit i v rámci kurzů na dokončení základního vzdělání a přípravných kurzů, na které navazují školská vzdělávací střediska (Koncepce vězeňství do roku 2025, 2017, s. 26).

Tabulka č. 1 - Členění odsouzených dle nejvyššího dosaženého vzdělání k 31. 12. 2015

Členění odsouzených dle nejvyššího dosaženého vzdělání k 31. 12. 2015

Nejvyšší dosažené vzdělání	Muž	Žena	Celkový součet	Celkem v %
nezjištěno (cizinci), neuvedeno	239	13	252	1,34%
zvláštní škola	420	43	463	2,46%
bez základního vzdělání	30	15	45	0,24%
nedokončené základní	320	34	354	1,88%
základní vzdělání	7 794	660	8 454	44,85%
vyučení bez maturity	6 768	283	7 051	37,41%
vyučení s maturitou	437	21	458	2,43%
středoškolské vzdělání bez maturity	93	14	107	0,57%
středoškolské všeobecné vzdělání s maturitou	214	37	251	1,33%
středoškolské odborné vzdělání s maturitou	1 003	125	1 128	5,98%
vyšší odborné	12	4	16	0,08%
vysokoškolské vzdělání - bakalářské	50	9	59	0,31%
vysokoškolské vzdělání - magisterské	61	4	65	0,34%
vysokoškolské vzdělání - inženýr	103	13	116	0,62%
vysokoškolské vzdělání - doktorské	24	7	31	0,16%
Celkový součet	17 568	1282	18 850	100,00%

Zdroj: Statistická ročenka VS ČR 2015

Vzhledem k tomu, že většina odsouzených má dokončené základní vzdělání, nejvíce nabízená nabídka doplňujícího vzdělání je tedy v oblasti sekundárního vzdělávání. Toto sekundární vzdělání zajišťuje Střední odborné učiliště (dále pouze „SOU“) VS ČR, které bylo zřízeno v souladu se školským zákonem a nařízením ministra č. 1/2007 je zařazeno mezi organizační jednotky VS ČR. Toto vzdělávání však není zajišťováno pouze SOU VS ČR, ale také soukromými a externími subjekty. Výuka probíhá ve školských vzdělávacích střediscích (dále pouze „ŠVS“), který je 9 a jsou umístěny ve věznicích. SOU nabízí dvouleté a tříleté obory převážně z oblasti strojírenské a převážně pro muže. Jsou tu také dva obory pro ženy např. šití prádla. Pokud si člověk ve vězení doplní vzdělání, nesmí být z dokladu o dosaženém vzdělání

patrné, že vzdělání bylo doplněno ve vězení. Složení učebních oborů a kurzů by mělo kopírovat požadavky trhu, možnosti věznice, ale také zařazení odsouzeného po propuštění z VTOS. No koncepce vězeňství do roku 2025 se tyto faktory snaží naplnit (Koncepce vězeňství do roku 2025, 2017, s. 26).

Ačkoliv to většina lidí neví, v oblasti vězeňství je možné si dodělat také vzdělání v terciální oblasti. Odsouzení si mohou dodělat vzdělání na vyšších odborných a vysokých školách formou korespondenčních kurzů. Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy má uzavřenou smlouvu s Vazební věznicí Ruzyně, díky které mohou odsouzení také absolvovat na této fakultě kombinované bakalářské studium (Koncepce vězeňství do roku 2025, 2017, s. 26).

V Evropských vězeňských pravidlech je uvedeno, že pokud vzdělávání probíhá během pravidelné pracovní doby a je schváleno jako individuální studijní program v rámci aktivit, které jsou stanovené režimem, je na vzdělávání nahlíženo, jako kdyby byl odsouzený zaměstnán, a náleží mu za něj i odměna (Evropská vězeňská pravidla, 1991, s. 22). V praxi to probíhá tak, že pokud je odsouzený zařazen do vzdělávacího programu nebo terapie, který má nejméně 21 výukových hodin týdně, není povinen hradit náklady výkonu trestu (dále pouze „NVT“) po dobu zařazení do vzdělávacího nebo terapeutického programu. Otázka dalšího odměňování či finanční motivace není v Koncepci vězeňství řešena (Koncepce vězeňství do roku 2025, 2017, s. 26).

2.2.1 Legislativa

Pokud se podíváme na vzdělání jako celek tak určitě musíme na prvním místě zmínit **Listinu základních práv a svobod**, kde je v článku 33 zakotveno, že každý člověk má právo na vzdělání. A to platí i ve VS ČR (Listina základních práv a svobod, 2017).

Ve **Vyhlášce Ministerstva spravedlnosti ČR č. 345/1999 Sb.**, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody je taktéž zakotveno, že vzdělávání odsouzených je součástí programu zacházení s odsouzenými.

V **Zákoně č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody** je uvedeno, že v rámci VTOS je omezen výkon vymezených ústavně zaručených práv a svobod s tím, že právo na vzdělávání mezi tyto omezená práva nepatří.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání, v platném znění (dále pouze „školský zákon“) tvoří hlavní právní rámec, kterým se řídí vzdělávání v České republice. Je tedy nutné ho dodržovat i ve vězeňském prostředí.

Nařízení Ministra spravedlnosti ČR č. 1/2007, kterým se zřizuje škola pro osoby ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody je prvním nařízením, které zde zmiňuje, které souvisí pouze se vzděláváním ve VS ČR. Je to nařízení, kterým se zřizuje SOU jako organizační jednotka VS ČR.

Nařízením generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 39/2007 se upravuje organizační řád SOU.

Metodický list ředitele odboru výkonu vazby a trestu č. 2/2011, kterým se stanoví některé podrobnosti k plnění povinné školní docházky u mladistvých obviněných a odsouzených a umožnění základního vzdělání u mladistvých chovanců, stanovuje povinnost vzdělávat mladistvé osoby v zařízení VS ČR.

Uvedená legislativa je ta nejdůležitější, která se při vzdělávání vězňených osob užívá. Není vyloučeno užití dalších legislativních dokumentů.

2.2.2 Střední odborné učiliště, učiliště a odborné učiliště VS ČR

Střední odborné učiliště, učiliště a odborné učiliště VS ČR (dále jen „SOU“) bylo nově zřízeno v roce 1992 Nařízením ministra spravedlnosti č.1/1994. V roce 1996 navázalo plynule na činnost dřívějšího Sboru nápravné výchovy tím, že bylo zařazeno do sítě škol České republiky. Dřívější SOU bylo zařazeno do sítě škol v roce 1983 a tak na něho můžeme pohlížet jako na vzdělávací zařízení, které je určeno pro občany ve výkonu trestu odnětí svobody a je součástí státní školské soustavy (Váňa, 1998, s. 4).

Historie SOU sahá až do šedesátých let. V dřívějších nápravně výchovných ústavech ministerstva spravedlnosti (dále jen „NVÚ“) se v těchto letech začaly organizovat různé formy vzdělávání pro odsouzené občany. Například v NVÚ Libkovic se v odborném učilišti mohli odsouzení vyučit až ve čtyřech oborech. Vzhledem ke krátkým trestům mladistvých odsouzených však trpěla jeho činnost nedostatkem vhodných uchazečů.

Vzhledem ke zkvalitnění poskytnutých služeb v oblasti vzdělávání byly snahy organizovat v NVÚ různé formy vzdělávání. Tyto snahy byly završeny nabytím účinnosti zákona č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve kterém bylo umožněno, aby odsouzený získal základní nebo vyšší vzdělání s ohledem na jeho věk, délku trestu nebo schopnosti. Zákon také dovoľoval účastnit se dalších forem vzdělávání například doplňujících kurzů. Tato část zákona se však ukázala velice náročná na dodržování s ohledem na budoucí uznání získaného vzdělání.

Tehdy bylo vzdělávání odsouzených založeno na zaměstnávání. Odsouzení byli zařazeni do kvalifikačních kurzů těch organizací, pro které pracovali. Kvalifikační kurzy organizovaly závodní školy práce. Úspěšní absolventi získávali průkaz odborné kvalifikace a podle výsledků u závěrečné zkoušky jim bylo přiznááno zvýšení kvalifikační třídy. Zajímavostí je, že pro odsouzené, kteří neuměli číst a psát, se také provozovaly různé kroužky. Tyto kroužky vedli vybraní odsouzení (Váňa, 1998, s. 4).

Stále však české vězeňství nebylo schopno poskytnout občanům ve výkonu trestu odnětí svobody vzdělávání ve vlastním školském zařízení zařazené do státní výchovně vzdělávací soustavy. To změnil až zákon ČNR č. 77/1978 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství. Tento zákon stanovil postup při zabezpečování vzdělávání občanů ve výkonu trestu odnětí svobody.

V roce 1980 se vzdělávání občanů ve výkonu trestu odnětí svobody realizovalo v následujících formách:

- učební obory s vydáním výučního listu (např. obor šička prádla v NVÚ Opava),
- zaučení s vydáním záučního listu (např. v NVÚ Heřmanice a Příbram),
- zvýšení kvalifikace formou kurzů u vyučených odsouzených, kteří pracovali delší dobu na jednom pracovišti,
- zaškolovací a doškolovací kurzy a kurzy technického minima v souvislosti se začleňováním odsouzených do pracovního procesu po nástupu výkonu trestu odnětí svobody (Váňa, 1998, s. 4).

Zákonem č. 14/1978 Sb., došlo k dalšímu posunu v oblasti vzdělávání odsouzených. Zajišťoval závažnou přestavbu systému základních a středních škol

a prodloužil povinnou školní docházku do 16 let věku. Tento impuls zahájil jednání mezi správou Sboru nápravné výchovy a ministerstvem školství. Ještě před tímto jednáním byl vypracován rozbor situace v oblasti vzdělávání občanů ve výkonu trestu odnětí svobody. Následně bylo dle pokynů ministra školství rozhodnuto, že se vytvoří pracovní skupina, která se bude zabývat zavedením nového způsobu vzdělávání v podmínkách vězeňství.

Pracovní skupina navrhla zásady postupu pro vytvoření východně vzdělávacího systému v podmínkách vězeňství. Tento návrh řešil problémové okruhy například v oblasti:

- začlenění středního odborného učiliště do struktury škol,
- zajištění učitelů a mistrů odborné výchovy, popř. externích pracovníků,
- vybavení a údržba učeben,
- zajištění učebnic,
- studium při zaměstnání odsouzených starších 18 let v učebních oborech,
- krátkodobé kurzy vybraných všeobecně vzdělávacích předmětů (matematika, český jazyk, občanská nauka) a další (Váňa, 1998, s. 4).

Roky 1982 a 1983 byly mezníky v oblasti vzdělávání v podmínkách vězeňství. V tomto období se vybírali NVÚ, ve kterých bylo možné zahájení odborného vzdělávání v souladu s novým systémem. Byly to např. NVÚ Rýnovice (strojírenská výroba), Příbram (hlubinné dobývání), Opava (výroba konfekce). V tomto období byly získávány učební osnovy a vedlo se jednání o získání učebnic.

Střední odborné učiliště bylo do sítě školských zařízení oficiálně zařazeno dne 1. 7. 1983 a tím i byla zakončena první etapa změn v oblasti vzdělávání. SOU se členilo na ředitelství SOU a na místně odloučená pracoviště ve vybraných NVÚ.

SOU se postupně rozvíjelo až do dnešní doby. V současné době je SOU zřízeno jako jedna škola a sdružuje tři typy škol:

- Střední odborné učiliště (učební obory pro úspěšné absolventy základních škol),

- Učiliště (vzdělávání pro žáky, kteří ukončili základní školu v nižším než 9. ročníku),
- Odborné učiliště (vzdělávání s upravenými osnovami pro žáky ze zvláštních škol) (Váňa, 1998, s. 9).

Kromě výše uvedeného SOU organizuje „Kurzy pro doplnění vzdělávání poskytnutého základní školou a odborné kurzy k získání nebo rozšíření kvalifikace“.

Vzdělávání je důležité pro další život po propuštění občana z výkonu trestu odnětí svobody. Takto komplexní působení na odsouzené je v oblasti vězeňství jedinečné a tím činnost SOU plně splňuje účel výkonu trestu odnětí svobody, kterým by mělo být zabránění odsouzenému v páchání další trestné činnosti, a i výchova k tomu, aby po propuštění vedl řádný život.

Obrázek č. 2 - Mapa SOU

Zdroj: nepublikovaný materiál

2.3 Zaměstnávání

Zaměstnávání odsouzených je vedle vzdělávání odsouzených jedním z hlavních způsobů odborného zacházení s odsouzenými a nástroj resocializace, který napomáhá snížení recidivy a zdárného navrácení odsouzených do normálního života. Také je to hlavní téma nové koncepce vězeňství. Zaměstnávání také dává odsouzeným možnost vydělat si finanční prostředky, kterými zaplatí náklady spojené s trestnou

činností například náklady trestního řízení, náklady VTOS, vyživovací povinnost. Tyto všechny závazky je vhodné řešit ještě při výkonu trestu (Koncepce vězeňství do roku 2025, 2017, s. 8).

Povinnost pracovat je zakotvena v zákoně č 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, kde je uvedeno: pracovat, pokud je mu přidělena práce a není uznán dočasně práce neschopným nebo není po dobu výkonu trestu uznán zdravotně nezpůsobilým k výkonu práce...“ (Zákon č, 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody) Ne na všechny odsouzené se však vztahuje povinnost pracovat. Od práce jsou osvobozeni odsouzení, kteří splňují podmínky: starší 65 let, plná invalidita, zdravotní stav neumožňuje jeho trvalé pracovní zařazení nebo pokud je dočasně pracovní neschopný (Motejl, et al., 2010, s. 165).

Odsouzení jsou zařazováni do práce na základě rozhodnutí ředitele věznice, podkladem pro jeho rozhodnutí jsou doporučení odborných pracovníků. Je také nutné zmínit, že věznice je povinna vytvářet podmínky pro zaměstnávání odsouzených. Toto zaměstnávání může zajišťovat buď v rámci svého provozu, vlastní výroby, podnikatelské činnosti nebo smluvně u jiných subjektů. Odsouzený má na druhou stranu právo nabídnutou práci jiného subjektu, než je stát, odmítnout. V případě, že odsouzený udělí souhlas se zaměstnáním u jiného subjektu, než je stát, může ho v průběhu zaměstnání odvolat. V takém případě se na něj nepohlíží jako na odsouzeného, který odmítá práci. V ostatních případech se jedná o odmítnutí práce a většinou po odmítnutí následuje kázeňský trest (Koncepce vězeňství do roku 2025, 2017, s. 9).

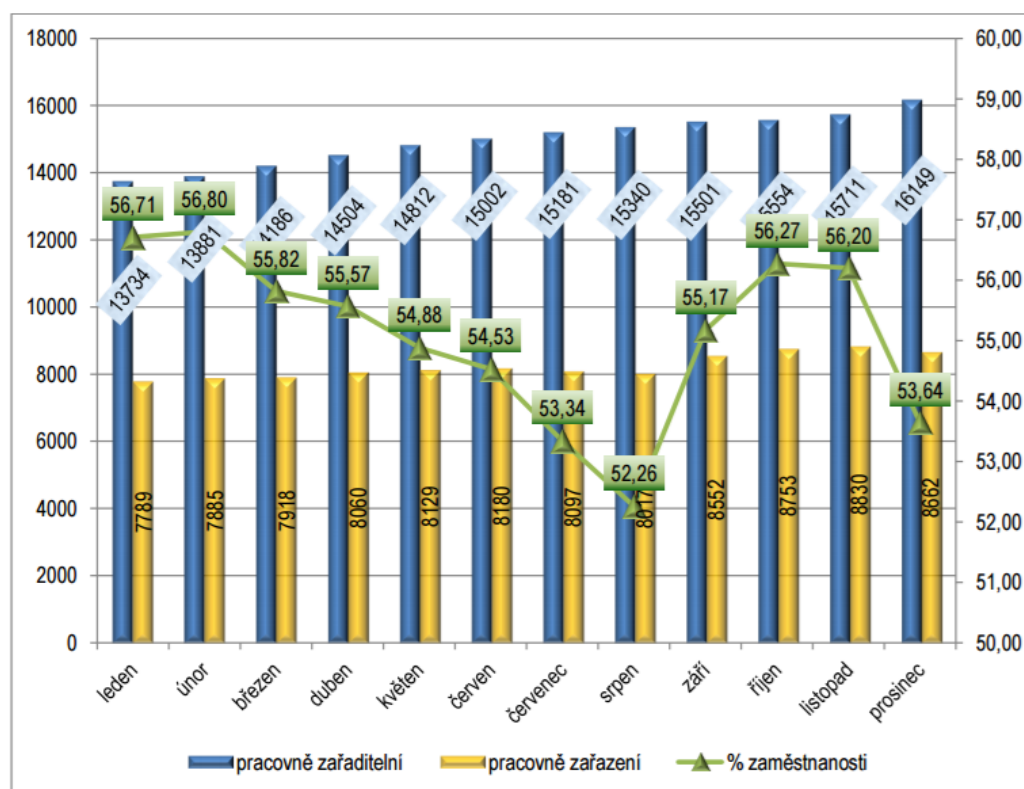
Pracovní dobu odsouzených je oprávněn navrhnout ředitel věznice, který také je oprávněn nařídit přesčas dle zákoníku práce a je také povinen přihlížet k délce trestu, který v následujícím roce má ještě odsouzený vykonat. Ve stanovení pracovní doby se ředitel věznice může rozhodovat také dle potřeb zaměstnavatele. Odsouzení zařazení do práce pracují pod dohledem pracovníka VS ČR. Je možné zařadit odsouzeného do nestřežených skupin, pokud předpokládáme, že toho nezneužije. Také je možné odsouzeným, kteří jsou zařazení do věznic s dohledem či s dozorem, umožnit volný pohyb mimo věznici při plnění pracovník úkolů. Odsouzeným se pro tyto účely vydá propustka, na které je vytyčen prostor, po kterém se mohou samostatně pohybovat.

Přesto se čas od času stane, že se vězeň nevrátí z pracoviště. V takovém případě následuje kázeňský trest a okamžité odebrání tohoto privilegia. Před výkonem práce je odsouzený povinen seznámit se se svými právy a povinnostmi a zároveň musí být proškolen pro výkon práce (Motejl, et al., 2010, s. 166).

Vývoj zaměstnanosti odsouzených v České republice v roce 2015 bylo 8 238 odsouzených průměrně zaměstnaných. Z toho v provozovnách středisek hospodářské činnosti (dále pouze „SHČ“) 1 718 odsouzených, ve vnitřním provozu a vlastní výrobě 2 533 odsouzených a u cizích subjektů bylo zaměstnáno 1 524 odsouzených. Vzdělávací a terapeutické programy tvořili průměrně počet 2 463 odsouzených (Mäsiarová, 2016, s. 37).

Graf č. 1 - Vývoj průměrné měsíční zaměstnanosti 2015

Vývoj průměrné měsíční zaměstnanosti všemi formami v porovnání se zaměstnatelnými odsouzenými v roce 2015

Zdroj: Statistická ročenka 2015

K datu 20. 2. 2017 je stav zaměstnaných odsouzených 52,94 % přičemž do tohoto čísla se počítají i vzdělávací a terapeutické programy. Oproti roku 2016 se počet zaměstnaných osob zvýšil. Avšak pokud porovnáme zaměstnanost z roku 2013, kdy

průměrná zaměstnanost tvořila 66,35 % tak současný stav není zdaleka tak velký (Stavy vězňených osob, 2017).

Tabulka č. 2- Průměrná zaměstnanost

průměrná zaměstnanost k 20. 2. 2017	52,94%
průměrná zaměstnanost v roce 2016	47,54%
průměrná zaměstnanost v roce 2015	55,09%
průměrná zaměstnanost v roce 2014	60,97%
průměrná zaměstnanost v roce 2013	66,35%
průměrná zaměstnanost v roce 2012	58,83%
průměrná zaměstnanost v roce 2011	59,63%
průměrná zaměstnanost v roce 2010	62,35%
průměrná zaměstnanost v roce 2009	57,99%

Zdroj: www.vscr.cz

Web VS ČR se stále mění, a tak se i každým dnem mění aktuální statistiky zaměstnávání vězňených osob. Ke dni 20. 3. 2017 je aktuální stav zaměstnaných odsouzených 54,08 %. V číslech to činí 8 129 osob. Oproti roku 2016 to je nárůst o necelé 4 %.

VS ČR také začala nově jinak počítat stavy zaměstnaných odsouzených. Čísla jsou počítána zpětně s tím, že se do nich započítávají osoby zaměstnané pouze za finanční odměnu. To znamená, že se nezapočítávají osoby, které pracují ve vlastní režii věznice nebo se zúčastňují vzdělávacích a školicích programů, brigád apod. Tabulka zaměstnanosti tedy nyní vypadá jinak.

Tabulka č. 3 - přehled zaměstnanosti 2011 - 2016 dle nové metodiky

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
procentuální zaměstnanost	50,1%	48,99%	57,50%	48,86%	44,93%	50,38%
počet zaměstnaných odsouzených	6 734	6 377	5 367	5 463	6 021	7 606
odsouzení zaměstnaní v provozovnách Střediska hospodářské činnosti VSČR	1 650	1 373	1 497	1 679	1 720	2 999
odsouzení zaměstnaní u podnikatelských subjektů	2 548	2 454	1 466	1 328	1 646	1 954
celkový počet vězňů	23 170	22 644	16 645	18 658	20 866	22 481

Zdroj: www.vscr.cz

Zaměstnáváním vězňených osob mimo jiné osoby zabývá koordinátor zaměstnávání, který je pracovně zařazen na ekonomickém odboru Generálního ředitelství VS ČR. Tento odborný pracovník jedná s potencionálními zaměstnavateli. Generální ředitelství VS ČR také zavedlo tzv. „kartu věznice“, která obsahuje informace o možnostech zaměstnávání vězňených osob v jednotlivých věznicích.

2.3.1 Legislativa

V **Zákoně č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody** je uvedena povinnost zaměstnávání odsouzených a také jejich výjimky.

Zákon č. 293/1999 Sb., o výkonu vazby uvádí, že obviněný může být na vlastní žádost pracovně zařazen, pokud je to v možnostech věznice.

V **Metodickém listu ředitele výkonu vazby a trestu č. 1/2013** je připuštěno zaměstnání cizince a pokud se nepodaří takového odsouzeného zaměstnat, je nutné mu nabídnout skladbu aktivit, které podporují rozvoj jedince a zdárnou resocializaci.

Ve **Vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000**, o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů je uvedeno, co lze srážet z příjmu vězňených osob a je zde uvedeno kolik vězňené osobě musí zůstat kapesného.

Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 13/2007, o odměňování osob ve výkonu vazby zaměstnaných ve vazební věznici nebo věznici stanovuje výši odměňování osob ve výkonu vazby. Toto nařízení obsahuje dvě přílohy, ve kterých je uveden platový výměr a návrh dohodě o pracovní činnosti.

Metodický list č. 20/2009, kterým se stanoví postup vedení přehledu o pracovním zařazení obviněných, odsouzených a chovanců ústavů zabezpečovací detence, překážkách v práci a tvorbě pracovních odměn a statistických údajů o zaměstnanosti v programové aplikaci Vězeňského informačního systému, modul Zaměstnávání je nařízení, které se týká čistě práce zaměstnanců VS ČR, kteří se starají o zaměstnávání odsouzených.

Sbírka nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 38/2010, o odměňování odsouzených osob zařazených do práce ve výkonu trestu odnětí svobody stanovuje, jak se budou odsouzení odměňovat.

Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 45/2013, kterým se stanoví podmínky provozování hospodářské činnosti ve Vězeňské službě České republiky, stanovuje pojem hospodářská činnost (dále pouze HČ), podmínky provozování HČ a ostatní činnosti, které jsou s touto činností spojeny.

Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 45/2015, o výběru a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců na pracoviště stanovuje za jakých podmínek je vězněná osoba zaměstnána a zařazena na pracoviště a na jaké pracoviště.

V **Zákoně č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky** je mimo jiné uvedeno, že VS ČR může provozovat hospodářskou činnost.

Uvedené zákony, nařízení a metodické listy nejsou zdaleka všechny legislativní dokumenty, které se při zaměstnávání vězněných osob používají. Uvedla jsem pouze ty nejdůležitější.

2.3.2 Střediska hospodářské činnosti

VS ČR je jako jediná rozpočtová organizační složka státu oprávněna provozovat za účelem zaměstnávání odsouzených HČ. VS ČR provozuje SHČ, které mají vystaveno přes 30 živnostenských oprávnění z oblastí živností volných, řemeslných i koncesovaných. VS ČR podniká například v oblasti výroby kancelářského nábytku, části prádelenství a kovovýroby. Mimo jiné bych ještě chtěla zmínit, že VS ČR provozuje také svou tiskárnu v rámci Vazební věznice Praha Pankrác, kde tiskne svůj časopis „České vězeňství“. Pro veřejnost nabízí širokou paletu služeb od tisku až po pevné vazby, vše za přijatelnou cenu. Znamená to, že VS ČR na základě platné legislativy dodává přímo bez objednavatelem vyhlášené veřejné zakázky na dodávku produkty, které zhotovuje prací vězněných osob. Prioritou tohoto podnikání, pokud to tak nazveme, není získat co největší zisk, ale zaměstnat co nejvíce odsouzených. Cena produktu se odráží hlavně na nákladech na provoz s minimálním ziskem, který VS ČR poté používá na pokrytí oprav v rámci HČ (Jeřábek, 2004, s 316).

V roce 2015 byla HČ zřízena u 19 organizačních jednotek VS. Průměrně bylo denně zařazeno na pracovištích provozoven 1 718 odsouzených. Po zdanění činil celkový čistý zisk 18 328 tis. Kč, to je o 3 906 tis. Kč více než v roce 2014 (Mäsiarová, 2016, s. 36).

Tabulka č. 4- přehled OJ s SHČ, výsledky hospodaření

Přehled organizačních jednotek, ve kterých jsou zřízeny provozovny SHČ, měsíční průměrný počet pracovních zařazených odsouzených a výsledky hospodaření za rok 2015

Organizační jednotka	Výsledky hospodaření za rok 2015 v tis. Kč	Denní průměrný počet zařazených odsouzených
Brno	619,82	15
Č. Budějovice	467,85	29
Heřmanice	679,34	18
Horní Slavkov	1 142,74	152
Jiřice	- 470,70	8
Kuřim	1 188,87	75
Kynšperk	890,99	118
Liberec	239,35	35
Mírov	5 527,21	160
Nové Sedlo	850,14	86
Odolov	1 123,55	109
Oráčov	592,29	259
Ostrov	139,75	82
Praha Pankrác	37,26	28
Praha Ruzyně	172,59	49
Příbram	379,37	119
Rýnovice	1 733,13	130
Stráž	1 170,17	173
Valdice	1844,15	73
Celkem	18 327,87	1 718

Zdroj: Statistická ročenka 2015

2.3.3 Vnitřní a ostatní režie

Odsouzení, kteří jsou zařazeni ve vnitřní režii, zajišťují vnitřní chod věznice jako je stravování, úklid, údržba prostor apod. Pracovní doba v takovém případě je stanovena podle množství vykonávaných činností (Blanda, 2015, s. 7).

V některých činnostech je však potřeba doplnit si kvalifikaci. To je zajišťováno alespoň pomocí zaškolovacích kurzů, odborného kurzu nebo nejlépe vyučením se v příslušném oboru. V rámci ostatní režie se například zhotovují textilní výrobky pro odsouzené (Jeřábek, 2004, s. 315).

2.3.4 Zaměstnávání odsouzených u podnikatelských subjektů

Zaměstnávání odsouzených u podnikatelských subjektů je dalším způsobem zaměstnávání vězňů. Zařazení odsouzeného k práci u podnikatelského subjektu probíhá na základě smlouvy věznice a podnikatelského subjektu. Jak již bylo zmíněno, odsouzený s takovým zaměstnáním musí dát souhlas a tento souhlas lze za splnění podmínek odvolat. Tento souhlas musí být písemný. V případě tohoto typu zaměstnání se jedná o manuálně méně náročnou práci. Jedná se například od kompletace výrobků, balení propagačních materiálů, lepení obálek apod. Pro podnikatelské subjekty je atraktivnější zaměstnání odsouzených ve vlastních prostorách mimo areály věznic. Tento požadavek není však lehké zajistit z důvodu omezeného množství odsouzených, kterým lze udělit souhlas s volným pohybem mimo věznici. Některé činnosti mohou provádět odsouzení i bez volného pohybu mimo areál věznice, avšak vždy musí být dozorce, který na skupinu odsouzených dohlíží. A to je při nejmenším problematické a přináší to mnoho příležitostí pro odsouzené porušit nějaký způsobem VTOS (Blanda, 2015, s. 8).

2.3.5 Zaměstnávání obviněných

Obvinění nejsou povinni podle zákona ve výkonu vazby pracovat, avšak tuto možnost mají. Pokud podají žádost o zařazení do práce ve výkonu vazby a věznice pro ně má odpovídající pracovní zařazení, nic tomuto zařazení do práce nebrání. Je ale třeba dodržovat předpisy a dbát zejména na bezpečnost. Dále by to měla být práce, která odpovídá zdravotnímu stavu obviněného, bezpečnostním rizikům, pracovním schopnostem a dovednostem a také se přihlíží k osobnostním poměrům, k sociální situaci rodiny a také k případnému rozhodnutí o vyživovací povinnosti. Sjednává se práce na dobu určitou s tím, že pracovní poměr končí v momentu, kdy je obviněný propuštěn z vazby, dnem nástupu do VTOS nebo uplynutím doby sjednání smlouvy (Jeřábek, 2004, s. 310).

Informace o možnostech pracovního zařazení poskytuje dle platných právních předpisů vrchní dozorce nebo zaměstnanec věznice, který je k tomuto pověřen ředitelem věznice. Obviněným, kteří jsou pracovní zařazení, poskytuje věznice pracovní oděv a obuv v rozsahu dle prováděné práce. Z návštěv Veřejného ochránce práv vyplynulo, že procento zaměstnanosti obviněných je poměrně menší než

zaměstnanost odsouzených. Je to způsobeno tím, že obvinění nemají povinnost pracovat, také tím, že pobyt ve vazbě je mnohem kratší, než pobyt ve VTOS a také tím, že obvinění musí být plně k dispozici orgánům činným v trestním řízení. Obvinění by ve vazbě měli věnovat čas obhajobě a dalším důvodem může být ten, že na obviněného se vztahuje zákoník práce (Motejl, et al., 2010, s. 164).

2.3.6 Odměňování

Odsouzeným stejně jako občanům přísluší odměna za vykonanou práci. Výše této odměny a podmínky pro její poskytnutí je stanoveno nařízením vlády. Tato odměna je považována za příjem ze závislé činnosti, proto se z této odměny odečítají srážky daně, pojistného na sociálním zabezpečení a zdravotním pojištění. Nejsou to však jediné srážky, které se z této odměny odvedou. Mezi další srážky patří například úhrada výživného na nezaopatřené dítě, poté náhrady výkonu vazby nebo trestu nebo exekuce (Motejl, et al., 2010, s. 167).

Po provedení příslušných srážek se postupuje dál. Částka, která zbyde po provedení srážek, je rozdělena na kapesné a úložné. Pokud odsouzený odmítá z nějakého důvodu pracovat tak mu kapesné nenáleží. Rozsah rozdělení se řídí příslušnou vyhláškou. Pokud si odsouzený během VTOS nevyčerpá částku na úložném, vyplácí se mu po propuštění z VTOS, pokud se nedohodne jinak. Odměna za práci je splatná pozadu v za období, nejpozději však následující měsíc (Motejl, et al., 2010, s. 168).

Výše odměny se stanovuje na základě množství a kvality odvedené práce. Výše základní složky odměny je stanovena do třech skupin:

- v I. skupině 4500 Kč – pro tuto práci je potřebná odborná kvalifikace,
- ve II. skupině 6750 Kč – pro tuto práci je potřebné vyučení v oboru nebo jiná odborná kvalifikace,
- ve III. skupině 9000 Kč – samostatný výkon zvláště náročných a specializovaných prací vyžadujících zpravidla vyšší než úplné střední vzdělání nebo vyšší než úplné střední odborné vzdělání (Motejl, et al., 2010, s. 168).

Pokud je odsouzený zařazený v rámci vlastní výroby nebo SHČ, může mu věznice přiznat základní složku odměny vyšší.

Pokud odsouzený lépe v požadované kvalitě, než je potřeba, může mu věznice přiznat zvláštní příspěvek na ohodnocení jeho práce. Pokud odsouzený pracuje přesčas nebo v sobotu či neděli, náleží mu za tuto práci zvláštní příplatek, také pokud vykonává práci pro externí subjekt a na základě smlouvy s věznicí vykonává práci ve ztíženém pracovním prostředí, náleží mu také příplatek ve výši, jaký je poskytován zaměstnancům ve veřejných službách a správě. Odsouzený je při výkonu práce odpovědný za škodu, kterou způsobí. Za škodu způsobenou odsouzenému odpovídá VS ČR nebo subjekt, který odsouzeného zaměstnává (Motejl, et al., 2010, s. 169).

Za rok 2015 byla průměrná odměna odsouzeným 3 758 Kč. Ve vnitřním provozu a vlastní výrobě byla průměrná měsíční odměna 4 149 Kč, v provozovnách SHČ byla průměrná odměna 3 489 Kč a u cizích podnikatelských subjektů tato odměna činila 3 631 Kč. Z těchto čísel je zřejmé, že práce odsouzených není zdaleka tak velká, jako práce občanů ČR (Mäsiarová, 2016, s. 38).

3 Praktická část

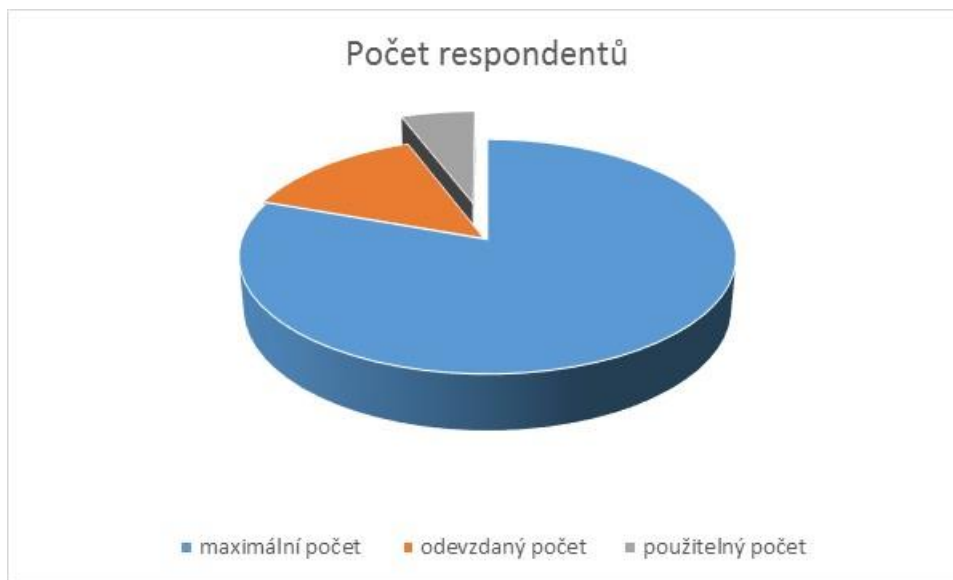
3.1 Design průzkumného šetření

K praktické části mé bakalářské práce jsem zvolila průzkumné šetření a metodu dotazníku.

K distribuci dotazníků jsem oslovila ředitele věznic a vazebních věznic. Samotná distribuce dotazníků probíhala prostřednictvím pověřených pracovníků v únoru 2017. Této distribuci předcházela v lednu 2017 pilotáž dotazníku. Zadáním bylo předat dotazník maximálně 10 osobám na věznici nebo vazební věznici. Celkový maximální počet zkoumaného vzorku respondentů byl stanoven tedy na maximální počet 350 dotazníků. Celkový počet přijatých dotazníků byl celkem 60. Návratnost dotazníků tedy činila pouze 17 %.

Ne všichni však v odevzdaných dotaznicích odpověděli na všechny otázky. Vzhledem k této skutečnosti jsem musela většinu dotazníků vyřadit a zůstalo pouze 25 dotazníků platných pro utřídění dat.

Graf č. 2- Počet respondentů

3.2 Cíl a záměr průzkumného šetření

Cílem průzkumného šetření bylo zjistit, jestli další vzdělávání a zaměstnávání odsouzených má vliv na jejich správnou resocializaci, a to vše z pohledu vězňených osob.

Zároveň jsem chtěla zjistit, jaký vliv na odpovědi mají další okolnosti jako je například, zda odsouzení mají nějaké závazky vůči někomu nebo věk, vzdělání apod.

3.3 Metody sběru dat

3.3.1 Dotazník

Pro tento průzkum jsem zvolila metodu dotazník. Dotazník je způsob, kterým písemně klademe předem připravené otázky velkému počtu respondentů najednou. Takto vedený dotazník vede k získání odpovědí od co nejvíce respondentů. Tedy je to kvantitativní metoda získávání informací. Dotazník by neměl být příliš dlouhý, měl by obsahovat přesně formulované otázky, které nejsou zavádějící a nenavádějí respondenty k odpovědi (Čábalová, 2012, s. 108).

Jako velkou výhodou v metodě dotazníku spatřuji v tom, že v krátkém čase jsme schopni získat velké množství informací, které bychom jinou metodou získávali mnohem déle nebo dokonce vůbec nezískali. V mém případě, kdy jsem dotazníky nedistribuovala osobně, spatřuji nevýhodu v tom, že nemám vůbec žádný vliv na zadání respondentům. Distribuoval je jiný člověk a ten mohl můj dotazník uvést jinak, než bych to byla udělala já.

Dotazník, který jsem vytvořila pro toto šetření, má poněkud „ořezaný“ úvod. Vzhledem k tomu, že dotazník byl distribuován odsouzeným osobám, není v něm uvedeno mé jméno ani škola, kterou studuji. Jsou zde uvedeny pouze důležité informace o tom, že jsem studentkou a tento dotazník bude sloužit jako podklad k vypracování této bakalářské práce.

Dotazník má 18 otázek. Je rozdělen na tři části a těmi jsou: úvodní část, ve které získávám obecné informace jako je věk, pohlaví, vzdělání, druhou částí jsou dotazy týkající se zaměstnávání a třetí částí jsou dotazy týkající se vzdělávání.

3.3.2 Pilotáž dotazníku

Pilotáž dotazníku proběhla v lednu 2017. Dotazník byl rozdán třem odsouzeným, kteří docházejí do budovy Generálního ředitelství VS ČR vykonávat práci v rámci svého pracovního zařazení. Dotazník původně obsahoval 20 otázek. Jednou z nich byla otázka na aktuální pobyt ve věznicí, kterou mi odsouzení odmítli zodpovědět. Druhou otázkou byl dotaz na trestní čin. Z toho důvodu, že odsouzení tyto

dvě otázky vyhodnotili jako otázky velmi osobní a odmítli mi na ně odpovědět, jsem tyto dvě otázky z dotazníku vyřadila. Domnívám se, že pokud bych otázky ponechala, téměř všechny dotazníky by se mi vrátili plně nevyplněny.

3.4 Výběr a charakteristika respondentů

Celá tato bakalářská práce je zaměřena cíleně na vězněné osoby vězněné na území České republiky. Proto jsem volila pro distribuci dotazníku také vězněné osoby. Tato skupina respondentů je svým způsobem velice problematická. Je to uzavřená skupina lidí, kteří jsou omezeni na svobodě a vynucení vyplnění dotazníku mohou vnímat jako další omezení rozhodování.

Respondenty jsem vybírala zcela náhodně vzhledem k tomu, že jsem dotazníky nemohla sama distribuovat.

3.5 Popis, analýza a interpretace dat

Cílem dotazníku bylo zjistit, jestli další vzdělávání a zaměstnávání odsouzených má vliv na jejich správnou resocializaci. Předpokládám, že lidé, kteří zaměstnaní jsou nebo se vzdělávají, budou spatřovat v této možnosti velký přínos. Lidé, kteří jsou momentálně nezaměstnaní tak nebudou mít zájem o další vzdělávání či dokonce o to být ve VTOS zaměstnaní.

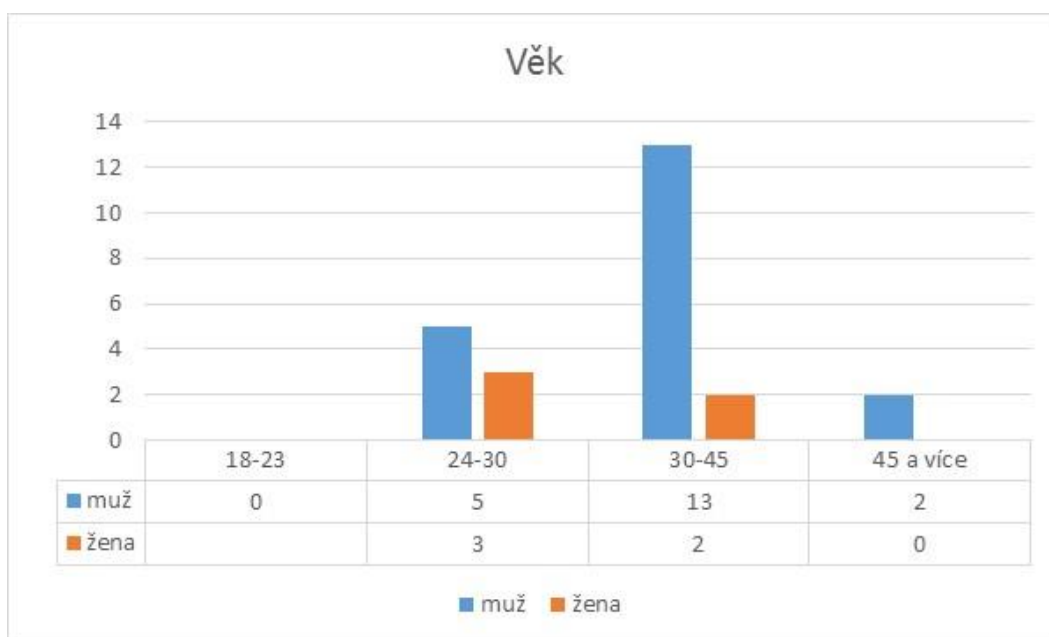
Celkem jsem analyzovala 25 dotazníků. V následujících řádcích budu interpretovat zjištění, které mi toto šetření přineslo.

Otázka č. 1 – pohlaví respondentů

Z celkového počtu 25 respondentů bylo 20 respondentů muži a 5 respondentů ženy. Předpokládám, že tento stav je zapříčiněn tím, že mužů je ve VTOS převaha.,

Otázka č. 2 – věková skupina

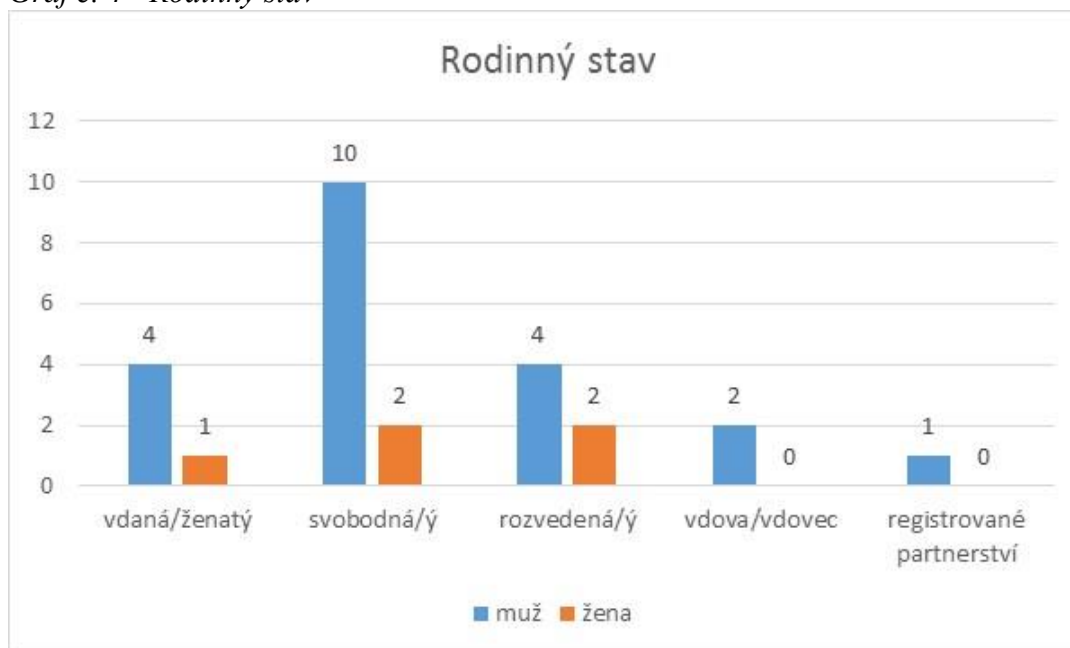
Graf č. 3- Věk

Mého šetření se nezúčastnila žádná osoba, které by bylo v rozmezí 18-23 let. Nejvíce osob bylo ve věku 30-45 s tím, že hranici 40 let překročilo jen 5 z nich.

Otázka č. 3 – Rodinný stav

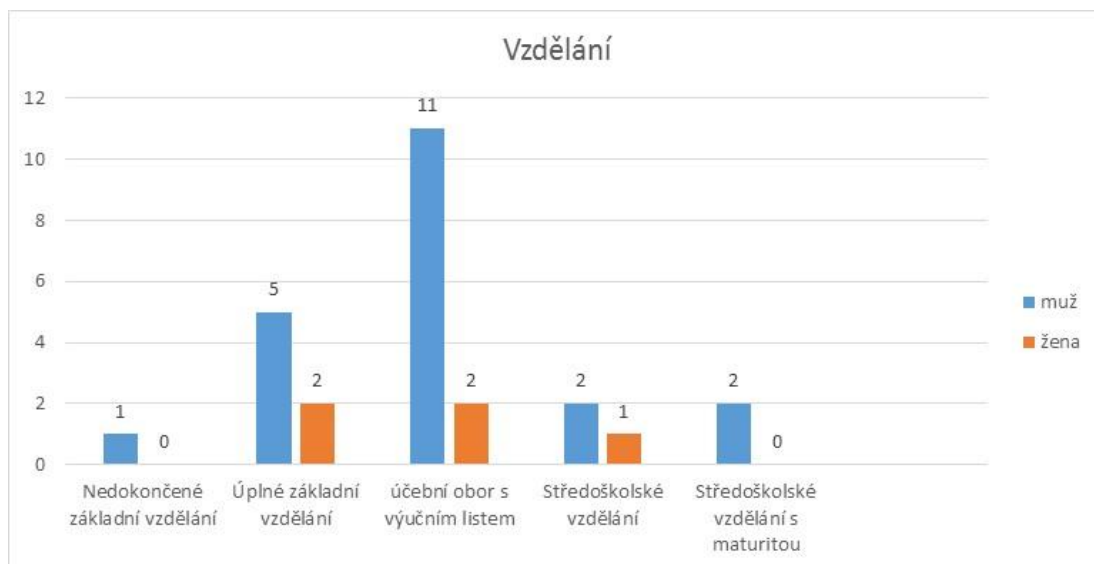
Graf č. 4 - Rodinný stav

Ženy neobsadily položky vdova a registrované partnerství. Muži obsadili všechny položky. Nejvíce respondentů uvedlo, že jsou svobodní.

Otázka č. 4 – Nejvyšší dosažené vzdělání

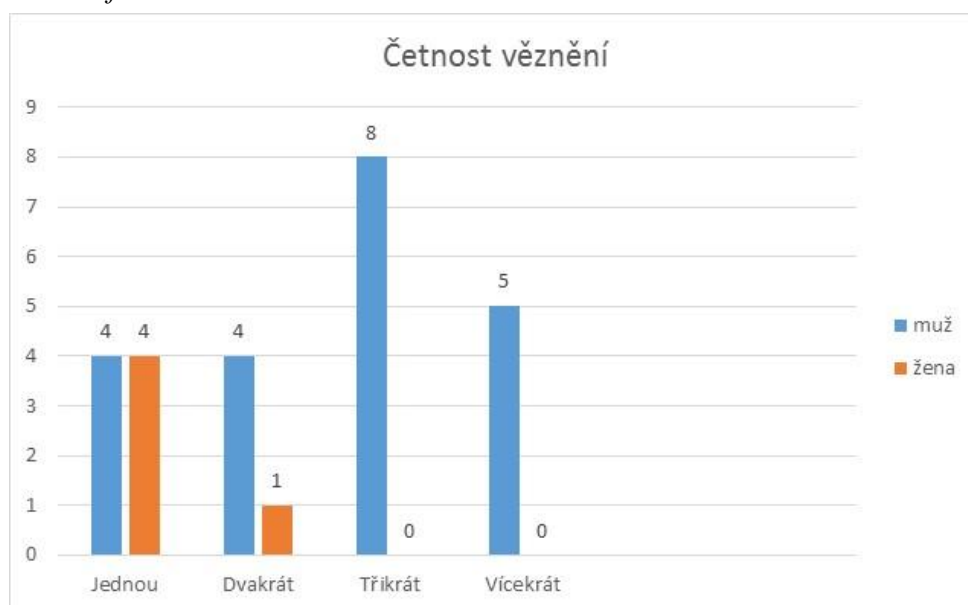
Graf č. 5- Nejvyšší dosažené vzdělání

Z uvedených respondentů nikdo nemá vyšší odbornou školu ani vysokoškolské vzdělání. Z tohoto důvodu jsem v grafu tuto možnost neuváděla. Nejvíce osob uvedlo, že má učební obor s výučním listem.

Otázka č. 5 – Četnost věznění

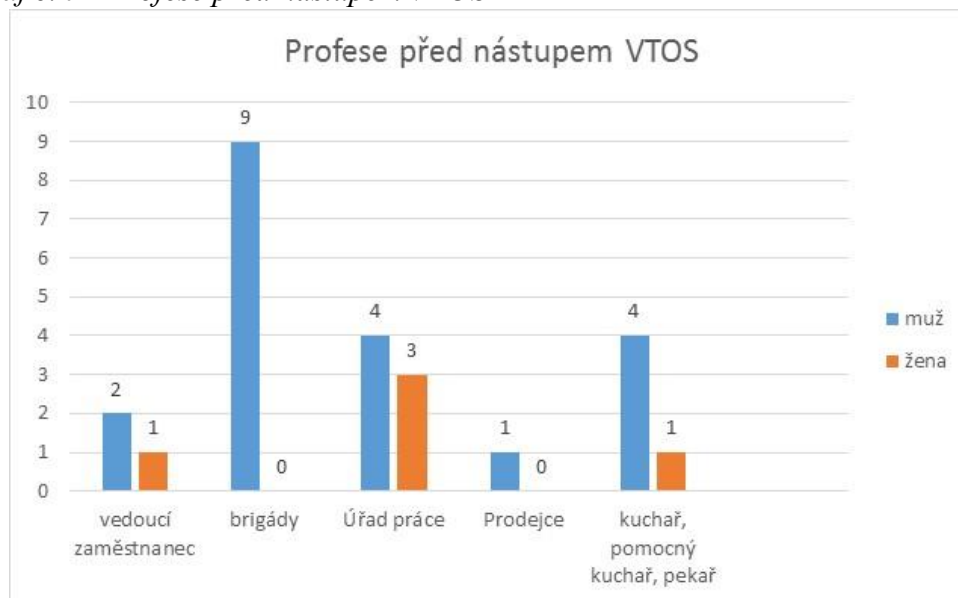
Graf č. 6 - Četnost věznění

Na otázku „Kolikrát jste byl/a ve vězení?“ odpověděla většina mužů, že třikrát, většina žen odpověděla jednou. Jeden respondent na tuto otázku odpověděl, že byl vězněn vícekrát a upřesnil to, že osmkrát a tím byl z respondentů nejvíce krát uvězněn.

Otázka č. 6 – Poslední zaměstnání

Graf č. 7 - Profese před nástupem VTOS

Otázka č. 6 byla otevřená a respondenti se měli vyjádřit, jakou profesi dělali před VTOS. Dle odpovědí jsem rozdělila respondenty na níže uvedené skupiny. Většina z mužů respondentů byla v dělnické profesi, většina žen na úřadu práce.

Otázka č. 7 – Jak dlouho jste pracoval v jednom zaměstnání?

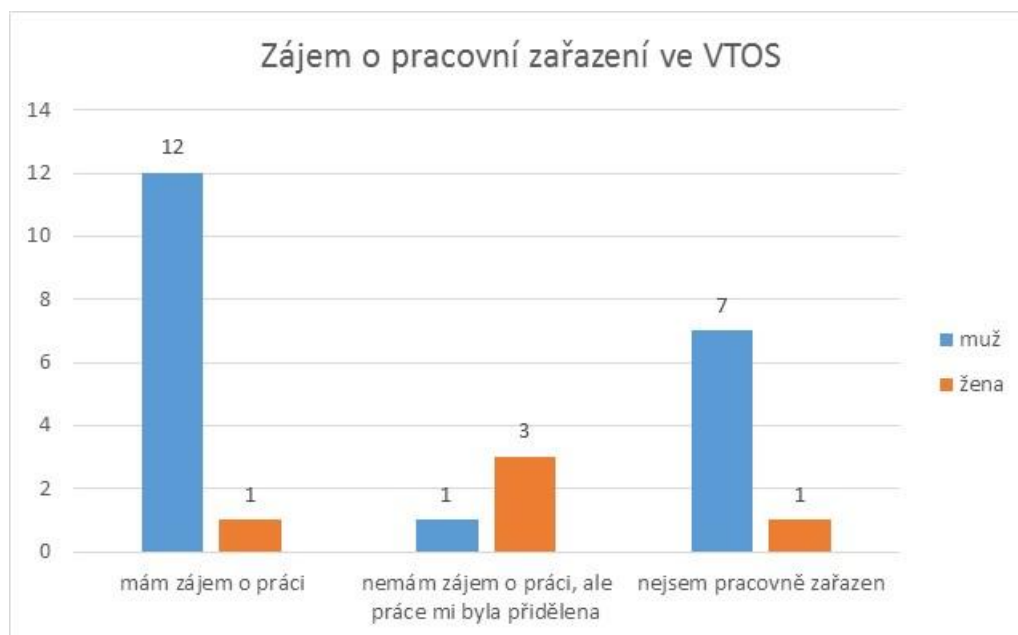
Graf č. 8- Práce v jednom zaměstnání

V této otázce se shodly ženy, které uvedly, že v jednom zaměstnání pracovali 1 rok. Nejvíce u mužů byla obsazena položka 3-5 let, která měla 6 hlasů. Položka 10 a více let nebyla obsazena ani v jednom případě.

Otázka č. 8 – Zájem o zařazení ve VTOS

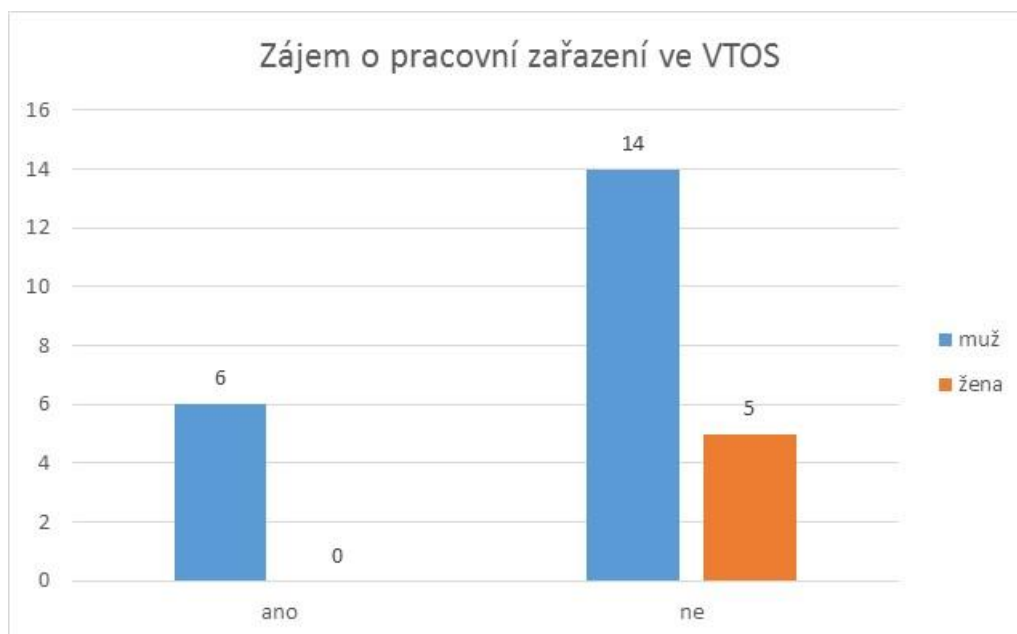
Graf č. 9- Zájem o pracovní zařazení ve VTOS

Většina respondentů, kteří jsou zaměstnáni, odpověděla, že zájem o práci mají. Ti, kteří uvedli, že nejsou pracovně zařazeni, jako důvod uvedli věk, zdravotní důvody nebo že pro ně není vhodné pracovní zařazení.

Otázka č. 9 – Jste se svým pracovním zařazením spokojen?

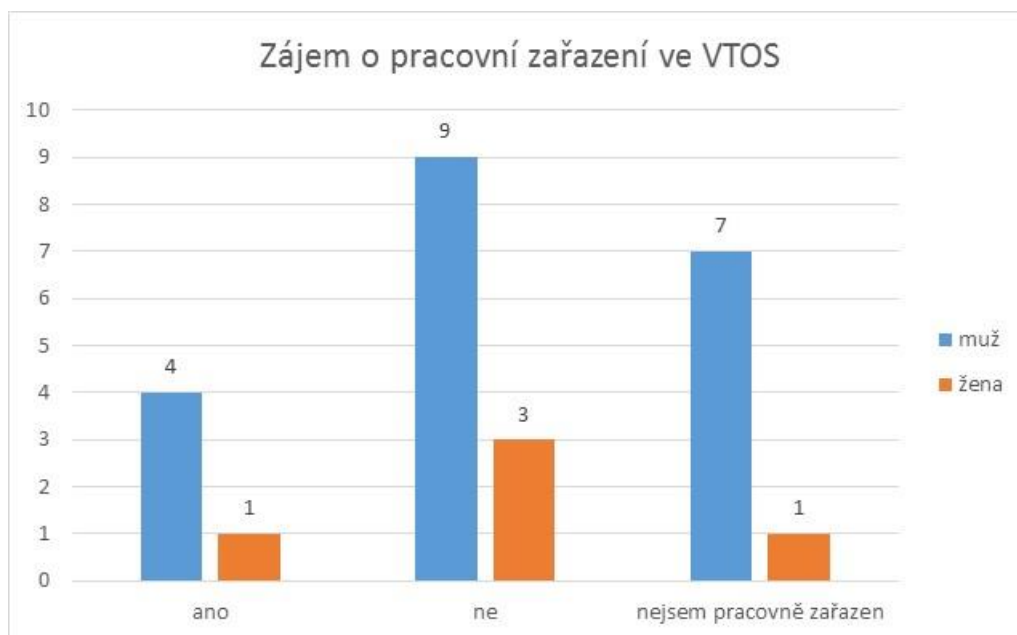
Graf č. 10- Spokojenost s pracovním zařazením

Většina respondentů uvedla, že se svým pracovním zařazením nejsou spokojeni. Jako důvody uváděli většinou malou finanční odměnu za odvedenou práci nebo nedostatek práce.

Otázka č. 10 – Adekvátní odměna za práci

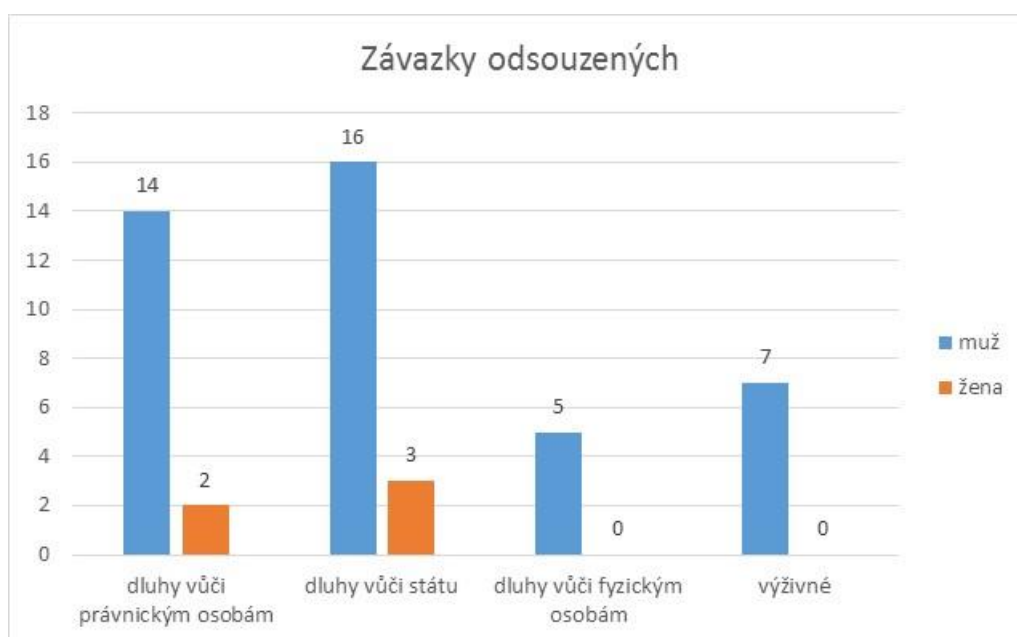
Graf č. 11 – Adekvátní odměna za práci

Na tuto otázku absolutní většina respondentů odpověděla, že s odměnou za práci nejsou spokojeni. Tuto odpověď jsem čekala. Odpovědi, že nejsou pracovníně zařazeni jsem dala stranou, protože tyto respondenti nemohou soudit.

Otázka č. 11 – Závazky odsouzených

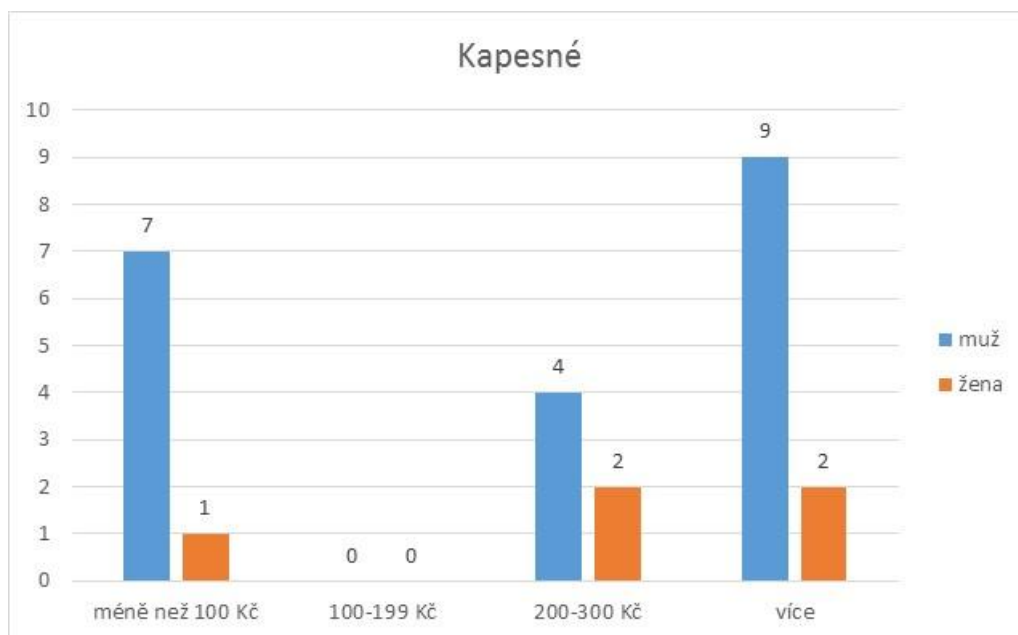
Graf č. 12 - Závazky odsouzených

Na otázku, jaké mají odsouzení závazky, bylo možno odpovědět více možnostmi. Z výsledků je patrné, že většina z odsouzených má dluhy vůči státu např. náklady na výkon trestu, nebo dluhy vůči právnickým osobám např. bankovní instituce.

Otázka č. 12 – Kolik pracovní odměny připadne na kapesné

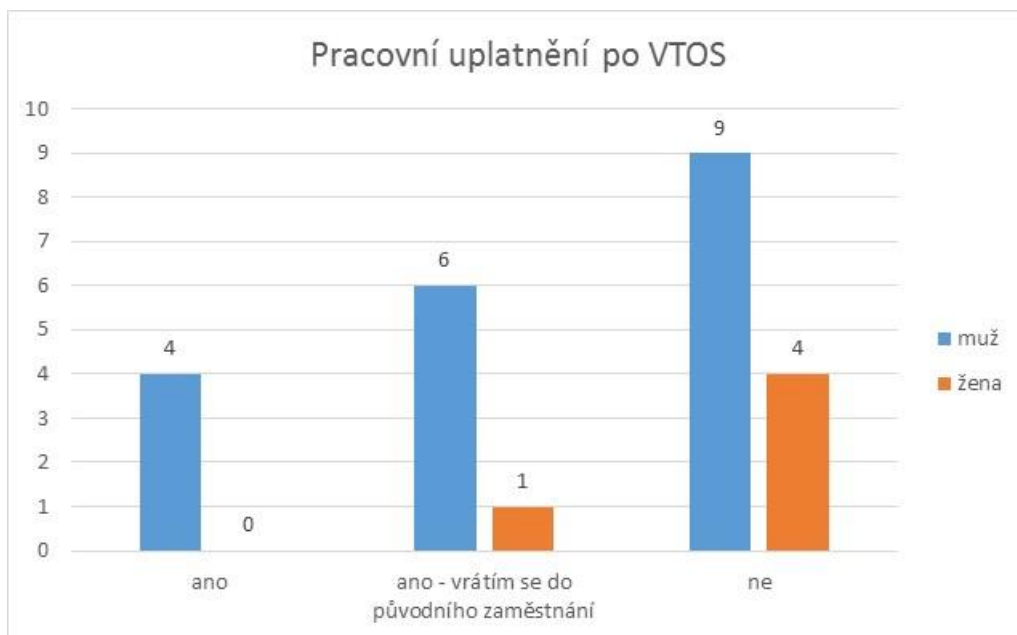
Graf č. 13 – Kapesné

Kapesné se odvíjí od pracovního zařazení. Respondenti, kteří uvedli, že nejsou pracovně zařazeni, nemají kapesné žádné. Tudiž jsou zařazeni do první kategorie. Překvapivě nejvíce respondentů uvedli, že mají kapesné větší než mnou uvedené možnosti, okolo 1000 Kč.

Otázka č. 13 – Domníváte se, že po propuštění z VTOS získáte práci?

Graf č. 14 - Pracovní uplatnění po VTOS

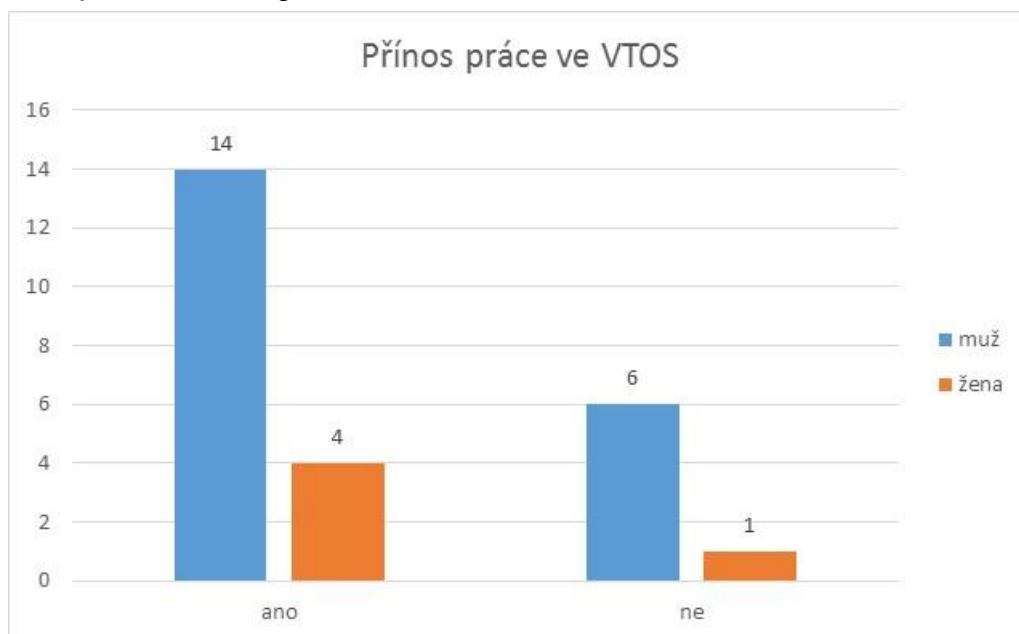

Většina respondentů se domnívá, že po propuštění nenajdou zaměstnání. 4 muži si myslí, že najdou uplatnění a 6 mužů a 1 žena si myslí, že se vrátí do svého původního zaměstnání.

Otázka č. 14 – Je práce ve VTOS přínosná pro další rozvoj?

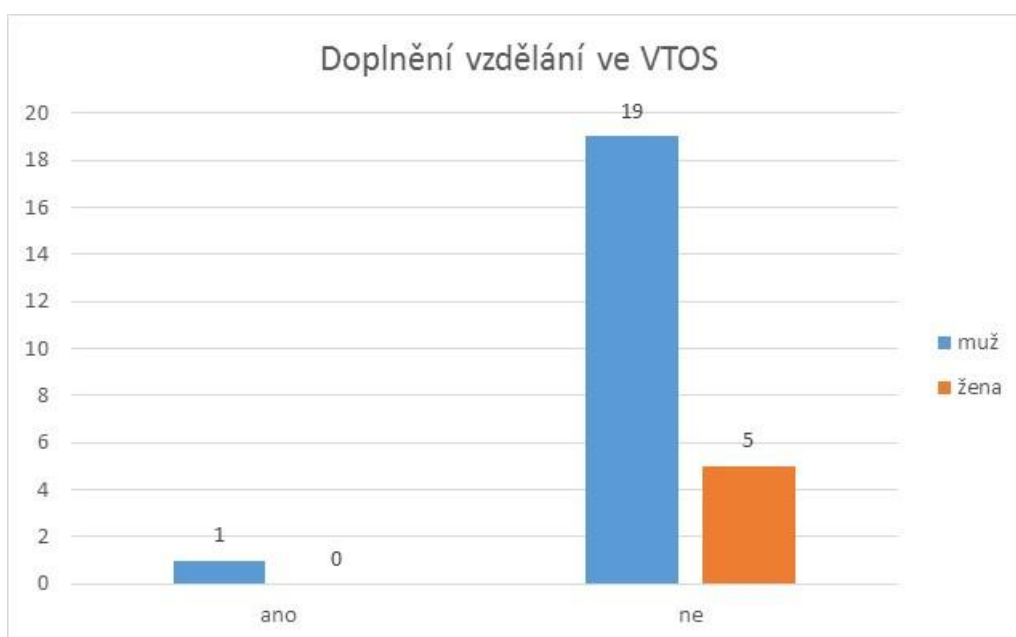
Většina respondentů se domnívá, že práce ve VTOS je pro jejich další rozvoj přínosná. V případě, že uváděli, že není tak to bylo z důvodu důchodu, že už se nelze dle jejich názoru více rozvíjet, uváděli také, že zaměstnávání dle jejich názoru nemá smysl nebo, že mimo VTOS jsou zaměstnaní v jiné profesi.

Graf č. 15 - Přínos práce ve VTOS

Otázka č. 15 – Doplnění vzdělání ve VTOS

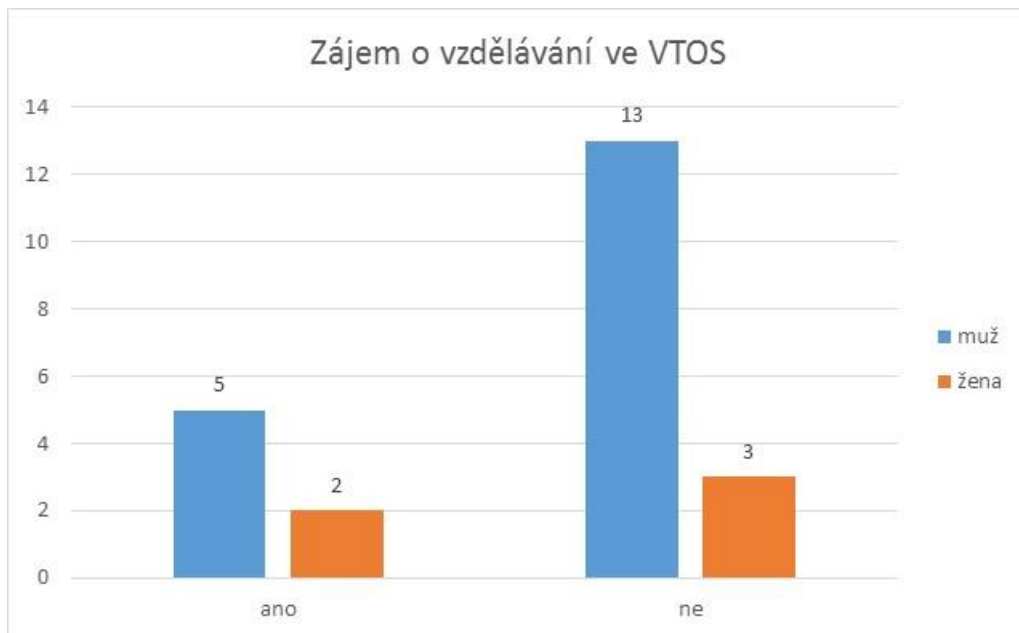
Graf č. 16 - Doplnění vzdělání ve VTOS

Na otázku, zda si doplňují ve VTOS vzdělání odpověděli všichni až na jednoho muže, že si vzdělání nedoplňují.

Otázka č. 16 – Zájem o vzdělávání ve VTOS

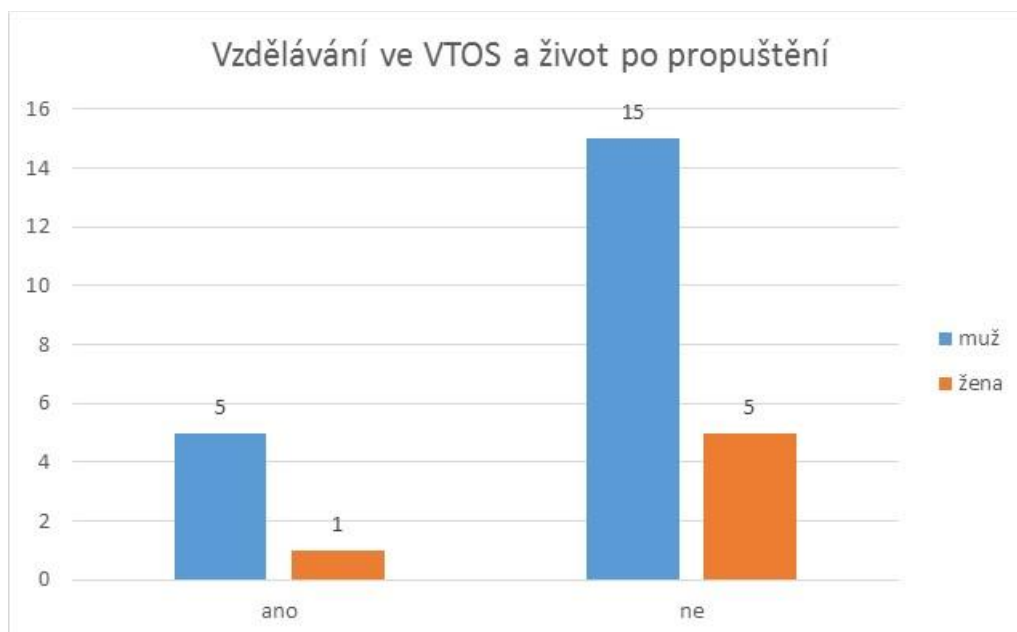
Graf č. 17 - Zájem o vzdělávání ve VTOS

Z odpovědí je patrné, že většina odsouzených nejen, že se nevzdělává ve VTOS, ale o toto vzdělání nemá ani zájem.

Otázka č. 17 – Doplnění vzdělání a život po propuštění

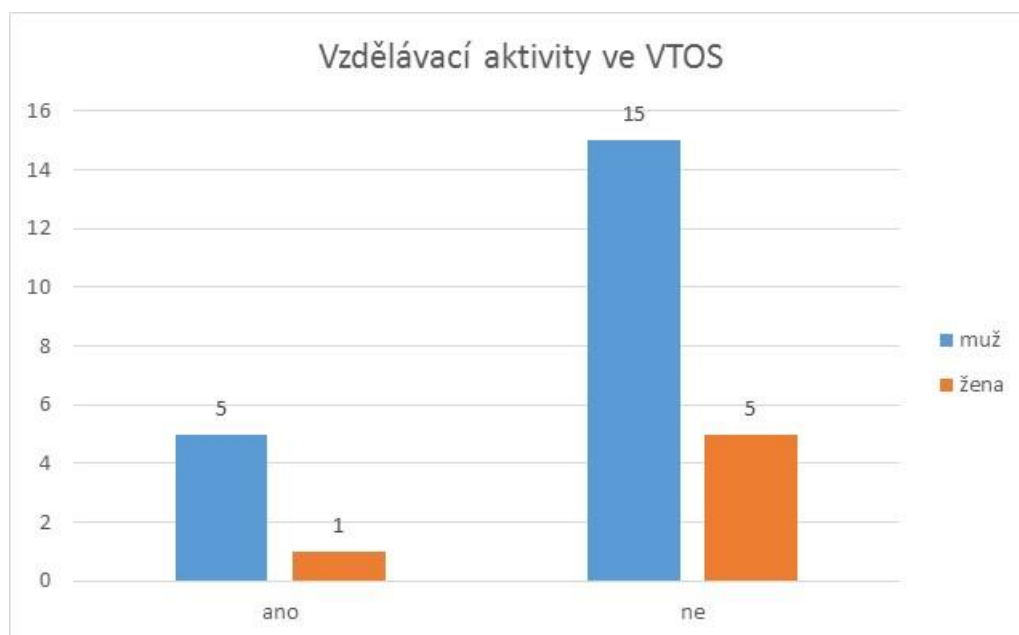
Graf č. 18 - Doplnění vzdělávání a život po propuštění

Na otázku, zda se respondenti domnívají, že jim doplnění vzdělání usnadní život po propuštění, většina odpověděla, že neusnadní. Můžeme se jen dohadovat čím to je způsobeno.

Otázka č. 18 – Mají vzdělávací aktivity ve VTOS význam pro další rozvoj?

Graf č. 19- Vzdělávací aktivity ve VTOS

Odpovědi na otázku, zda vzdělávací aktivity mají vliv na další vývoj osobnosti, respondenti odpověděli, stejně jako u otázky předcházející. Předpokládám, že odsouzení vnímají vzdělávací aktivity a doplnění vzdělání jako jednu a tu samou odpověď.

3.6 Shrnutí průzkumného šetření

Průzkumného šetření se z celého počtu 350 možných respondentů zúčastnilo pouze 25. Z toho bylo 20 mužů a 5 žen. Tuto nerovnováhu přisuzuji tomu, že mužů je ve VTOS zastoupeno mnohem více než žen. Celková neochota vyplnit dotazník byla cítit již ze samotného odevzdaného dotazníku. Po přečtení všech jsem nabyla dojmu, že ho vyplnili pouze aby už to měli za sebou. Ale toto je pouze moje domněnka, protože jsem se s odsouzenými, kteří dotazník vyplňovali, nesetkala.

Většina respondentů odpověděla, že o zaměstnávání mají vlastně zájem s tím, že pár jich odpovědělo, že pracovní zařazení nejsou. Jako důvody uváděli převážně zdravotní důvody, důchod nebo že se pro ně nenašlo vhodné pracovní zařazení. Na to

navazovala otázka, zda jsou se svým pracovním ohodnocením spokojeni a na tuto otázku respondenti odpověděli, že převážně spokojeni nejsou.

Velice mne překvapily odpovědi na otázku, kolik odsouzeným zbyde peněz z pracovní odměny jako kapesné. Překvapilo mě, že většina respondentů uvedla, že to činí více než 300 Kč.

Co se týče vzdělávání tak to bylo trochu horší. Většina respondentů odpověděla, že si vzdělávání ve VTOS nedoplňují a že o doplnění vzdělání vlastně nemají ani zájem. Toto je dle mého názoru zapříčiněno tím, že odsouzení nemají povinnost se vzdělávat na rozdíl od práce ve VTOS.

4 Závěr

Tato bakalářská práce se věnovala vzdělávání a zaměstnávání odsouzených ve VTOS v České republice. Rozebírala jsem tuto problematiku podrobně z historického hlediska ale hlavně z hlediska současného. Poukazovala jsem na problémy i nedostatky v této oblasti, ale také na přednosti.

Vzdělávání a zaměstnávání se věnuje nejvíce nová Koncepce vězeňství do roku 2025, kde je na tyto problematiky kladen zvláštní důraz. Vězeňská služba se v současné době snaží posílit možnosti zaměstnávání pro odsouzené osoby. K tomuto účelu slouží pracovní pozice koordinátora zaměstnávání, která je zřízena na odboru ekonomickém Generálního ředitelství VS ČR.

Tak jak se vyvíjelo české vězeňství můžeme říci, že se vyvíjela i oblast zaměstnávání a vzdělávání. Zatímco zaměstnávání v této oblasti bylo téměř od ranného začátku, vzdělávání jako takové se do vězeňství dostávalo postupně, ale velice pomalu. Začátky vzdělávání byly spíše o tom, že se odsouzení měli „převychovat“ k různým ideovým přesvědčením. Až později se začaly utvářet kurzy na dokončení základní vzdělání a později i další možnosti dodělání vzdělání.

Z vlastního průzkumu jsem zjistila, že zatímco o zaměstnávání je zájem, o vzdělávání je zájem velice malý. Je možné, že je to způsobeno tím, že za dodělání vzdělání nejsou odsouzení finančně ohodnoceni, zatímco za práci ve VTOS dostávají zapláceno.

VS ČR se všemi svými možnostmi snaží posílit hlavně zaměstnávání vězňených osob, avšak vzdělávání s tímto úzce souvisí. Zdárná resocializace odsouzených bez vzdělávání odsouzených bohužel nebude fungovat.

Seznam zdrojů

Tištěné zdroje

BAJCURA, Lubomír. *Sborník referátů z mezinárodní konference v Kroměříži 2004*. Praha: Tiskárna VS Praha Pankrác, 2004. ISBN 80-239-3645-X.

České vězeňství. Praha: Vězeňská služba České republiky, 1992-. ISSN 1213-9297.

HENDRYCH, Igor. *Vybrané kapitoly z penologie*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2010. ISBN 978-80-7248-574-1.

KÝR, Aleš. *Památník Pankrác: expozice Vězeňské služby České republiky*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 1999.

MAREŠOVÁ, Alena, et al. *Výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody - kriminologická analýza*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016. ISBN 978-80-7338-157-8.

ŠAFRÁNKOVÁ, Dagmar. *Pedagogika*. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2993-0.

VÁŇA, Martin. *Střední odborné učiliště, učiliště a odborné učiliště Vězeňské služby České republiky 1983-1998*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 1998.

Internetové zdroje

MOTEJL, Otakar et al. *Vězeňství* [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2010 [cit. 2017-02-27]. Stanoviska (Kancelář veřejného ochránce práv). ISBN 978-80-7357-606-6.

Koncepce vězeňství do roku 2025. *Vězeňská služba České republiky* [online]. 2015 [cit. 2017-02-27]. Dostupné z:

https://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/Koncepce/Koncepce_vezentstvi.pdf

Rychlá fakta: zaměstnávání odsouzených. *Vězeňská služba České republiky* [online]. 2017 [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <http://vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/rychla-fakta/>

Rychlá fakta: zaměstnávání odsouzených. *Vězeňská služba České republiky* [online]. 2017 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <http://vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/rychla-fakta/>

Zaměstnávání odsouzených. *Vězeňská služba České republiky: Vazební věznice Praha Ruzyně* [online]. 2014 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/vazebni-veznice-praha-ruzyne-90/informacni-servis-1618/zamestnavani-veznenych-osob>

Vzdělávání vězňených osob. *Vězeňská služba České republiky: Vazební věznice Olomouc* [online]. 2016 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-olomouc-43/o-nas-1601/vykon-vezenstvi-447/vzdelavani-veznenych-osob-8350>

Výkon trestu odnětí svobody. *Vězeňská služba České republiky: Vazební věznice Praha Pankrác* [online]. 2015 [cit. 2017-02-26]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-pankrac-26/o-nas-1615/vykon-vezenstvi-652/vykon-trestu-odneti-svobody-5746>

Zabezpečovací detence. *Vězeňská služba České republiky: Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence* [online]. 2013 [cit. 2017-02-24]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-opava-83/o-nas-1603/zabezpecovaci-detence/>

Mapa věznic, vazebních věznic a detenčních ústavů ČR. *Vězeňská služba České republiky: Generální ředitelství* [online]. 2013 [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/mapa-veznic-vazebnich-veznic-a-detencnich-ustavu-cr-5401>

Listina základních práv a svobod. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 1992 [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

Historická penologie: Vzdělávání odsouzených ve druhé polovině 20. století [online]. Praha, 2010, **2010**(3) [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <http://www.ivvs.cz/?m=6&s=7&typ=sub> http://institut.vscr.cz/clanky/?cl_id=89

Měsíční statistické hlášení za rok 2016. *Vězeňská služba České republiky* [online]. 2016 [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <http://vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/statistiky-a-udaje-103/mesicni-statisticke-hlaseni-1233/mesicni-statisticke-hlaseni-za-rok-2016>

MÄSIAROVÁ, Lucie. *Statistická ročenka Vězeňské služby ČR* [online]. In: . s. 191 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: http://vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/spr%C3%A1vn%C3%AD/statistiky/Statistick%C3%A9%20ro%C4%8Denky/Ro%C4%8Denka_2015.pdf

Historická penologie: Památník Pankrác [online]. 2003, **2003**(1) [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/Historicka%20penologie/2003/hp_03_01.pdf

Vzdělávací aktivity. *Vězeňská služba České republiky: Střední odborné učiliště* [online]. 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://vscr.cz/stredni-odborne-uciliste/informacni-servis-1657/vzdelavaci-aktivity/>

Historická penologie: Působení Boromejek u odsouzených žen v Řepích [online]. 2015, **2015**(1) [cit. 2017-02-20]. Dostupné z:
<http://www.akademievvs.cz/?m=6&s=7&typ=sub>
<http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/ke-stazeni-112/historicka-penologie-1224/>

Zpráva z návštěv vazebních věznic. *Veřejný ochránce práv* [online]. 2010 [cit. 2017-02-28]. Dostupné z:
http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ochrana_osob/2010/Vazebni_veznice_2010.pdf

Právní předpisy

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody

Zákoně č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání, v platném znění

Nařízení Ministra spravedlnosti ČR č. 1/2007, kterým se zřizuje škola pro osoby ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody

Nařízením generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 39/2007, kterým se vydává organizační řád Středního odborného učiliště

Metodický list ředitele odboru výkonu vazby a trestu č. 2/2011, kterým se stanoví některé podrobnosti k plnění povinné školní docházky u mladistvých obviněných a odsouzených a umožnění základního vzdělání u mladistvých chovanců

Zákon č. 293/1999 Sb., o výkonu vazby

Metodický list ředitele výkonu vazby a trestu č. 1/2013, kterým se stanoví principy a pravidla zacházení s odsouzenými, kteří nejsou státními občany České republiky ve výkonu trestu odnětí svobody

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000, o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů

Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 13/2007, o odměňování osob ve výkonu vazby zaměstnaných ve vazební věznici nebo věznici

Metodický list č. 20/2009, kterým se stanoví postup vedení přehledu o pracovním zařazení obviněných, odsouzených a chovanců ústavů zabezpečovací detence, překážkách v práci a tvorbě pracovních odměn a statistických údajů o zaměstnanosti v programové aplikaci Vězeňského informačního systému, modul Zaměstnávání

Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 38/2010, o odměňování odsouzených osob zařazených do práce ve výkonu trestu odnětí svobody

Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 45/2013, kterým se stanoví podmínky provozování hospodářské činnosti ve Vězeňské službě České republiky

Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 45/2015, o výběru a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců na pracoviště

Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky

Seznam obrázků, grafů a tabulek

Obrázek č. 1 - Seznam věznic, vazebních věznic a detenčních ústavů.....	15
Obrázek č. 2 - Mapa SOU	25
Graf č. 1 - Vývoj průměrné měsíční zaměstnanosti 2015	27
Graf č. 2- Počet respondentů.....	35
Graf č. 3- Věk.....	38
Graf č. 4 - Rodinný stav	38
Graf č. 5- Nejvyšší dosažené vzdělání	39
Graf č. 6 - Četnost věznění.....	39
Graf č. 7 - Profese před nástupem VTOS.....	40
Graf č. 8- Práce v jednom zaměstnání	41
Graf č. 9- Zájem o pracovní zařazení ve VTOS.....	41
Graf č. 10- Spokojenost s pracovním zařazením.....	42
Graf č. 11 – Adekvátní odměna za práci.....	43
Graf č. 12 - Závazky odsouzených.....	43
Graf č. 13 – Kapesné.....	44
Graf č. 14 - Pracovní uplatnění po VTOS.....	45
Graf č. 15 - Přínos práce ve VTOS	46
Graf č. 16 - Doplnění vzdělání ve VTOS.....	46
Graf č. 17 - Zájem o vzdělávání ve VTOS.....	47
Graf č. 18 - Doplnění vzdělávání a život po propuštění.....	47
Graf č. 19- Vzdělávací aktivity ve VTOS	48
Tabulka č. 1 - Členění odsouzených dle nejvyššího dosaženého vzdělání k 31. 12. 2015	20
Tabulka č. 2- Průměrná zaměstnanost	28
Tabulka č. 3 - přehled zaměstnanosti 2011 - 2016 dle nové metodiky	28
Tabulka č. 4- přehled OJ s SHČ, výsledky hospodaření	31

Seznam použitých zkratk

VTOS	výkon trestu odnětí svobody
NSDAP	nacionálně sociální strany
VS ČR	Vězeňská služba České republiky
OJ	organizační jednotka
Školský zákon	Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání, v platném znění
Boromejky	Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského
SOU	Střední odborné učiliště
ŠVS	školské vzdělávací středisko
NVT	náklady výkonu trestu
SHČ	středisko hospodářské činnosti
HČ	hospodářská činnost

Seznam příloh

Příloha č. 1 – první verze dotazníku	1
Příloha č. 2 – druhá verze dotazníku.....	4
Příloha č. 3 – vzdělávací aktivity.....	7
Příloha č. 4 – ukázka nabídky vzdělávacího programu	8

Příloha č. 1 - první verze dotazníku

Dotazník

Jsem studentkou vysoké školy a chtěla bych Vás, v souvislosti s vypracováním mé bakalářské práce, poprosit o vyplnění následujícího krátkého dotazníku. Dotazník je zcela anonymní a bude sloužit pouze jako podklad pro vypracování mé bakalářské práce.

1. Váš věk: ..... let
2. Pohlaví
  - muž
  - žena
3. Rodinný stav
  - Vdaná/ženatý
  - Svobodná/ý
  - Rozvedená/ý
  - Vdova/vdovec
  - Registrované partnerství
4. Nejvyšší dosažené vzdělání:
  - Nedokončené základní vzdělání
  - Úplné základní vzdělání
  - Učební obor s výučním listem
  - Středoškolské vzdělání
  - Středoškolské vzdělání s maturitou
  - Vyšší odborná škola
  - Vysokoškolské vzdělání
  - Jiné.....
5. V jaké věznicí nebo vazební věznicí se v současné době nacházíte? Uveďte název.
.....
6. Za jaký trestný čin jste byl odsouzen? Vyjmenujte.
.....
7. Kolikrát jste byl/a ve vězení?
  - Jednou
  - Dvakrát
  - Třikrát

Příloha č. 1 - první verze dotazníku

Vícekrát – uveďte počet .....

8. Uveďte své poslední zaměstnání před vstupem do VTOS (např. dělník, úředník, uklízečka apod.
.....

9. Jak dlouho jste pracoval/a v jednom zaměstnání?

1 rok

2 roky

3 – 5 let

5 – 10 let

10 a více let

10. Ve výkonu trestu odnětí svobody jsem pracovně zařazen/a z důvodu:

mám zájem o práci

nemám zájem, ale práce mi byla přiřazena

nejsem pracovně zařazen/a

- v případě, že nejste pracovně zařazen/a uveďte důvod:

.....

11. Jste se svým pracovním zařazením spokojen/a?

ano

ne

- v případě, že nejste spokojen/a se svým pracovním zařazením uveďte důvod:

.....

nejsem pracovně zařazen/a

12. Myslíte si, že za Vaše práce ve výkonu trestu odnětí svobody je adekvátně odměněna?

ano

ne

13. Máte nějaké závazky? Pokud ano uveďte jaké:

Dluhy vůči právnickým osobám

Dluhy vůči státu (např. náhrady výkonu trestu, náhrady výkonu vazby, daňové nedoplatky)

Dluhy vůči fyzickým osobám

Výživné

Jiné.....

nemám žádné závazky

Příloha č. 1 - první verze dotazníku

14. Kolik z pracovní odměny Vám připadne na kapesné?

- méně než 100 Kč
 100 – 199 Kč
 200 – 300 Kč
 jiné ..... Kč

15. Domníváte se, že po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody získáte práci?

- ano
 ano - vrátím se do původního zaměstnání
 ne

16. Domníváte se, že práce ve výkonu trestu odnětí svobody je přínosná pro Váš rozvoj?

- ano
 ne

- v případě, že jste odpověděl/a ne, uveďte důvod:

.....

17. Navštěvujete v rámci výkonu trestu odnětí svobody školu, kterou si doplňujete vzdělání?

- ano
 ne

18. V případě, že jste odpověděl/a ne v předchozí otázce, měl byste o případně doplnění vzdělání zájem?

- ano
 ne

19. Domníváte se, že doplnění vzdělání ve výkonu trestu odnětí svobody Vám usnadní život po propuštění?

- ano
 ne

20. Domníváte se, že vzdělávací aktivity ve výkonu trestu odnětí svobody mají význam pro Váš další rozvoj?

- ano
 ne

Příloha č. 2 – druhá verze dotazníku

Dotazník

Jsem studentkou vysoké školy a chtěla bych Vás, v souvislosti s vypracováním mé bakalářské práce, poprosit o vyplnění následujícího krátkého dotazníku. Dotazník je zcela anonymní a bude sloužit pouze jako podklad pro vypracování mé bakalářské práce.

1. Váš věk: ..... let
2. Pohlaví
  - muž
  - žena
3. Rodinný stav
  - Vdaná/ženatý
  - Svobodná/ý
  - Rozvedená/ý
  - Vdova/vdovec
  - Registrované partnerství
4. Nejvyšší dosažené vzdělání:
  - Nedokončené základní vzdělání
  - Úplné základní vzdělání
  - Učební obor s výučním listem
  - Středoškolské vzdělání
  - Středoškolské vzdělání s maturitou
  - Vyšší odborná škola
  - Vysokoškolské vzdělání
  - Jiné.....
5. Kolikrát jste byl/a ve vězení?
  - Jednou
  - Dvakrát
  - Třikrát
  - Vícekrát – uveďte počet .....

Příloha č. 2 – druhá verze dotazníku

6. Uveďte své poslední zaměstnání před vstupem do VTOS (např. dělník, úředník, uklízečka apod.)

.....

7. Jak dlouho jste pracoval/a v jednom zaměstnání?

- 1 rok
- 2 roky
- 3 – 5 let
- 5 – 10 let
- 10 a více let

8. Ve výkonu trestu odnětí svobody jsem pracovním zařazen/a z důvodu:

- mám zájem o práci
- nemám zájem, ale práce mi byla přiřazena
- nejsem pracovním zařazen/a

- v případě, že nejste pracovním zařazen/a uveďte důvod:

.....

9. Jste se svým pracovním zařazením spokojen/a?

- ano
- ne

- v případě, že nejste spokojen/a se svým pracovním zařazením uveďte důvod:

.....

- nejsem pracovním zařazen/a

10. Myslíte si, že za Vaše práce ve výkonu trestu odnětí svobody je adekvátně odměněna?

- ano
- ne

11. Máte nějaké závazky? Pokud ano uveďte jaké:

- Dluhy vůči právnickým osobám
- Dluhy vůči státu (např. náhrady výkonu trestu, náhrady výkonu vazby, daňové nedoplatky)
- Dluhy vůči fyzickým osobám
- Výživné

Příloha č. 2 – druhá verze dotazníku

Jiné.....

nemám žádné závazky

12. Kolik z pracovní odměny Vám připadne na kapesné?

méně než 100 Kč

100 – 199 Kč

200 – 300 Kč

jiné ..... Kč

13. Domníváte se, že po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody získáte práci?

ano

ano - vrátím se do původního zaměstnání

ne

14. Domníváte se, že práce ve výkonu trestu odnětí svobody je přínosná pro Váš rozvoj?

ano

ne

- v případě, že jste odpověděl/a ne, uveďte důvod:

.....

15. Navštěvujete v rámci výkonu trestu odnětí svobody školu, kterou si doplňujete vzdělání?

ano

ne

16. V případě, že jste odpověděl/a ne v předchozí otázce, měl byste o případně doplnění vzdělání zájem?

ano

ne

17. Domníváte se, že doplnění vzdělání ve výkonu trestu odnětí svobody Vám usnadní život po propuštění?

ano

ne

18. Domníváte se, že vzdělávací aktivity ve výkonu trestu odnětí svobody mají význam pro Váš další rozvoj?

ano

ne

Příloha č. 3 – vzdělávací aktivity

Školské vzdělávací středisko	Učební obor	Délka učebního oboru	Pro koho určen (typ věznice, kategorie ods.)	Kurz	Délka kurzu v týdnech (počet hod za týden)	Pro koho určen (typ věznice, kategorie ods.)
Heřmanice	26-51-E/01 Elektrotechnické a strojní montážní práce	3 roky	muži B,C,ML	Dělník v elektrotechnice	12 (21)	muži B,C,ML
				Strojírenské a zámečnické práce	12 (21)	muži B,C, ML
Pardubice	65-59-E/02 Práce ve stravování	2 roky	muži B,C, ML	Výtvarné zpracování keramiky	36 (14)	muži B,C,ML
				Malířské a natěračské práce	36 (14)	muži B,C,ML
				Anglický jazyk	36 (7)	muži B,C,ML
				Základy výpočetní techniky	36 (6)	muži B,C,ML
Plzeň	23-51-E/01 Strojírenské práce	3 roky	muži B, C	Dělník v elektrotechnice	18 (25)	muži B,C
				Celoživotní vzdělávání	18 (23)	muži B,C
				Německý jazyk	36 (5)	muži B,C
				Doplňení základního vzdělání	36 (10)	muži obvinění
				Český jazyk pro cizince	36 (2,5)	muži B, C
Rýnovice	23-56-H/01 Obráběč kovů	3 roky	muži B, C	Knihař	18(24)	muži B, C
Světlá nad Sázavou	31-59-E/02 Šití prádla	2 roky	ženy A,B,C,ML	Odborný kurz	36 (1)	muži B, C
	69-54-E/01 Provozní služby	2 roky	ženy A,B,C,ML	Český jazyk pro cizince	36 (2)	ženy A,B,C,ML
				Anglický jazyk - začátečníci	36 (2)	ženy A,B,C,ML
				Počítače pro začátečníky	36 (2)	ženy A,B,C,ML
				Počítače pro začátečníky	36 (2)	ženy A,B,C,ML
				Základní škola	36 (21,5)	ženy A,B,C,ML
				Keramika 1	36 (4)	ženy A,B,C,ML
				Keramika 2	36 (3)	ženy A,B,C,ML
				Trénování paměti	18 (2)	ženy A,B,C,ML
Valdice	23-56-H/01 Obráběč kovů	3 roky	muži C, D	Knihař	36 (4,38)	muži C, D
				Malíř - natěrač	36 (4,13)	muži C, D
				Anglický jazyk	36 (1)	muži C, D
				Svářeč	4 (45)	muži C, D
				Odborný	18 (25,56)	muži C, D
				MS OFFICE - Excel	36 (0,5)	muži C, D
Všehrdy	33-57-E/01 Dřevařská výroba	3 roky	muži A, B, ML	Zámečnický	36 (25)	muži A, B, ML
	65-51-E /02 Práce ve stravování	2 roky	muži A, B, ML	Zedník	36 (25)	muži A, B, ML
	26-51-E/01 Elektrotechnické a strojní montážní práce (Elektromontér)	3 roky	muži A, B, ML	Celoživotní vzdělávání	36 (25)	muži A, B, ML
Kuřim	65-51-E /02 Práce ve stravování	2 roky	muži C	Kuchařské práce v provozech společného stravování	36 (28,5)	muži C
				Celoživotní vzdělávání	18 (16,5+6)	muži C
Stráž pod Ralskem	23-56-H/01 Obráběč kovů	2 roky	muži B, C	Strojnický a zámečnický	36 (25)	muži B, C
				Výpočetní technika	18 (21)	muži B, C

Nabídka studia na ŠVS Plzeň

Naše středisko nabízí studium v 1 učebním oboru a 4 praktických kurzech a svou náplní odpovídá na současnou poptávku zejména po technickém vzdělání.

➤ Studijní obor

„Strojírenské práce“

Kód oboru: 23-51-E/01

Jedná se o tříletý učební obor, nově vyučovaný ve zkrácené formě na dva roky. Výuka je rozdělena na teoretickou a praktickou část, které se střídají v týdenních blocích. Absolventi nalezou uplatnění v zámečnických či údržbářských profesích nebo kovovýrobě.

Kritéria pro přijetí ke studiu

- ❖ Řádně vyplněná a zasláná přihláška
- ❖ Ukončené základní vzdělání
- ❖ Studium určeno pro odsouzené typu věznic s ostrahou, dozorem
- ❖ Umístění do věznic požadovaného ŠVS
- ❖ Souhlas lékaře (dle NV č. 211/2010)
- ❖ Souhlas ŘV (zařazovací komise věznic)

Pomocné kritérium

- ❖ Délka zbývajících trestů

➤ Praktické kurzy

a) „Dělník v elektrotechnice“ (5 měsíců)

Získání základních dovedností o elektrotechnice, žáci se naučí zapojovat obvody, pájet či si opravit drobnou elektroniku.

- kurz probíhá 5 dní v týdnu

b) „Informační a komunikační technologie“ (5 měsíců)

Kurz zaměřený na běžnou obsluhu a údržbu počítače, tvorbu dokumentů, prezentací, tabulek, úpravu fotografií aj.

- kurz probíhá 2 dny v týdnu

c) „Celoživotní vzdělávání“ (10 měsíců)

Náplní kurzu je rozšířit povědomí žáků v oblastech ekonomiky, ekologie, zeměpisu a zvýšit tak jejich uplatnění na trhu práce.

- kurz probíhá 3 dny v týdnu

d) „Německý jazyk“ (10 měsíců)

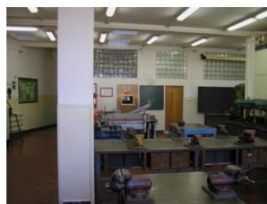
Osvojení si základní gramatiky a slovní zásoby v německém jazyce.

- kurz probíhá 2 dny v týdnu

☺☺ **Výhody studia u nás** ☺☺

- ✓ Studium je zdarma
- ✓ V učebním oboru a kurzu „Dělník v elektrotechnice“ jste osvobozeni od placení nákladů výkonu trestu
- ✓ V učebním oboru a kurzu „Dělník v elektrotechnice“ pobíráte příplatek ke stravě stejně jako pracující
- ✓ Veškeré školní potřeby a ochranné pomůcky dostanete od nás
- ✓ Využívání knihovny našeho střediska (široká nabídka beletrie a naučné literatury)
- ✓ Jako naši žáci máte možnost 2x v týdnu návštěvy tělocvičny a posilovny nad rámec běžných aktivit
- ✓ Absolventi učebního oboru získávají výuční list stejný jako z civilní školy (nelze poznat, že studium probíhalo v době výkonu trestu)

Těší se na Vás ŠVS Plzeň

Školské vzdělávací středisko Plzeň

Věznic Plzeň, Klatovská 202, 306 35

Informace na e-mailu nebo tel.:

MBohumil@vez.plz.justice.cz, tel. 377 660 339

STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ

Praha 4, Na Veselí 51, PSČ 140 67

odloučené pracoviště ŠVS Plzeň

Přijď studovat k nám. Získej nové znalosti a využij smysluplně svůj volný čas. Navíc získáš řadu výhod. To vše ti nabízí studium na ŠVS Plzeň.

